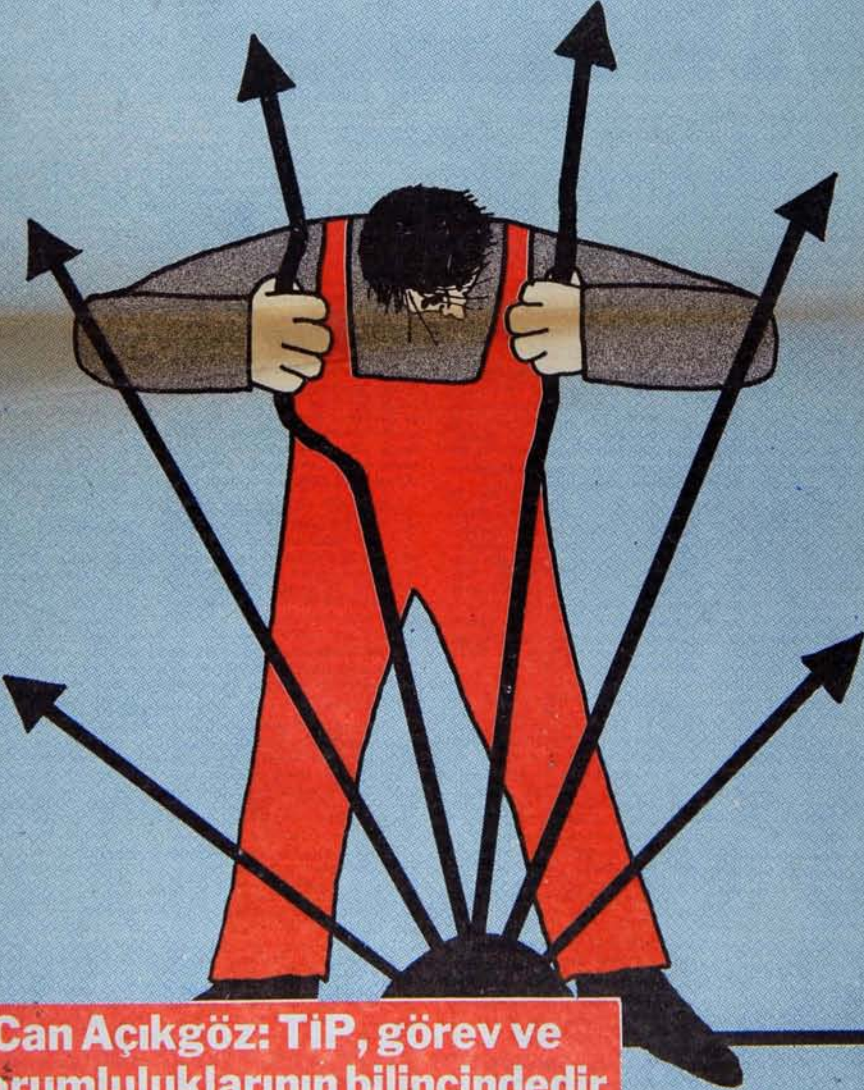
L. Yılmaz
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SIYASI HABER VE YORUM DERGISI-SAYI: 151-28 ŞUBAT 1978 FIYATI: 5 TL

SOSYALİSTLER VE CHP



Can Açıkgöz: TİP, görev ve sorumluluklarının bilincindedir

EĞİTİM

ÖĞRETMENLER SORUNLARINI TARTIŞIYOR



Geçtiğimiz günlerde toplanan Demokratik Eğitim Kurultayı nedeniyle eğitim sorunları yine güncelleşti. Eğitimin demokratikleştirilmesi, öğretmenlere grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların verilmesi ve öğretmenlerin çeşitli sorunları ile ilgili olarak YÜRÜYÜŞ'ün düzenlediği açık oturuma Dikmen İlkokulu öğretmeni Hasan Sabancılar, Yusuf Karaman İlkokulu öğretmeni Remzi Kandemir ve öğretmen Mustafa Türkmen katıldılar.

★ Öğretmenler, örgütleri TÖB-DER aracılığıyla uzun süredir 12 Mart faşizmi ile ellerinden alınan sendikal haklarını grev ve toplu sözleşme haklarıyla donatılmış şekilde yeniden elde etme mücadelesini veriyorlar. Size göre sendikal haklar mücadelesinin bu aşamasında yapılması gereken nedir?

KANDEMİR — Bu sorun yalnızca öğretmenlerin değil kamu kesiminde çalışan tüm memurların sorunudur. Bu aşamada TÖB-DER'in yapması gerekenleri sanıyorum şöyle özetlemek olanaklı: İlk önce TÖB-DER kendi tabanında kamuoyunu oluşturmalı. Bunun için seminerler düzenlenebilir, çeşitli yayınlarla bu sorunun önemi tabana anlatılabilir. Bu yapılırken diğer memur örgütleriyle de başlangıçta üst düzeyde işbirliği ve dayanışmanın yapılması için zemin oluşturma çalışmaları yapılabilir. Başta DİSK olmak üzere, Türk-İş içindeki demokratik unsurlarla ortak çalışmaya gidilmelidir. Ama en önemlisi bugün geçerli olan işçi-memur ayrımı yutturmacasına karşı verilecek mücadeledir. Bu ayrım tümüyle kaldırılmalı en azından işçi kesimi lehine olmak şartıyla yeniden düzenlenmelidir. Özellikle bu dönemde sendikal haklar mücadelesini daha sıkı, daha tutarlı olarak yapmak gerekmektedir.

TÜRKMEN — Bütçe görüşmeleri sırasında ortaya çıkan ek ders ücreti verme durumu da bu sendikal haklar mücadelesini zaafa uğratabilir. Böyle bir hak alındı diye gizli de olsa mücadeleyi erteleme arzularının önüne geçilmelidir. Ayrıca iktidar bu konudaki ne düşündüğünü de açıkça ortaya koymalıdır.

SABANCILAR — Burada söze girmek istiyorum. Demokrat niteliği ağır basan parlamenterlerin sistemli ve planlı olarak harekete geçirilmesinde yarar var. Mücadeleye parlamento çerçevesinde de destek aramak gerekli. Bu kamuoyunun oluşturulmasında da bize büyük kolaylık sağlayacaktır.

TÜRKMEN — Biliyorsunuz TÜM-DER de bu konuda geniş bir kampanya başlattı. TÜM-DER bu mücadelesinde desteklenmeli. Kamu görevinde çalışanların demokratik örgütleri bunu elle tutulur, ciddi bir çalışma halinde eş birliğiyle yürütmeli. Biz şimdiye kadar hep sendikal haklarınızı almak için talepde bulunduk. Yalnızca bu talebi yapmakla yetinmeye hakkımız yok. Bu talebi somutlaştırmak gerekli.

★ Sayın Türkmen'in belirttiği gibi sendikalaşma hakkı hep talep edildi. Acaba bu okullara ne ölçüde yansıdı. Öğretmen bu mücadeleye ne kadar hazırlanabildi?

TÜRKMEN — Tabanda bu konudaki görüşler aslında net değil. Herkes ei yordamıyla da olsa sendikal hakların alınmasının iyi olacağı kanısında. Ancak "TÖB-DER bu hakkı bize alıversin. İyi olur" kanısı yaygın. Bu da şimdiye kadar yapılan çalışmaların tabana yeterince yansımadığını, yayılmadığını gösteriyor.

SABANCILAR — Bunda yıllardan beri burjuvazinin beyin yıkamasının da etkisi var. "Memur da sendikalaşır mı" kanısı yaygın. Sistemli bir şekilde yürütülen "anarşinin kaynağı derneklerdir, sendikalardır" propagandası da bir engel olarak karşımıza çıkıyor.

★ Öğretmenlerin ekonomik sorunları ve bunların çözümü ve ekonomik haklar mücadelesindeki ivedi talepler nelerdir?

SABANCILAR — Eğitim bir bütündür. Bu gözden uzakta tutulduğu için ilk ve orta öğretim birbirinden ayrılıyor. Orta öğretimde öğretmen mesleğe 10. dereceden başlarken ilkokul öğretmeni 12. dereceden başlıyor. Bu öğretmen kitlesini birbirinden ayırmaya yönelik bir uygulama. Ayrıca ilköğretimde öğretmen tüm dersleri vermek zorunda. Uzmanlaşma yok. Oysa orta öğretimde branşlara göre öğretmen yetiştirildiğinden öğretmen öğrenciye daha faydalı olabiliyor.

Tabanda yukarda belirttiğim gibi bir adaletsizlik var. Buna karşılık bir de tavan koymuşlar. İlkokul öğretmeli ilkokul öğretmeni olarak mesleğine başlıyor; ilkokul öğretmeni olarak ölüyor. Tavan kaldırılmalı, ve meslekte dikey geçiş hakkı, tüm öğretmenlere sağlanmalı. Öğretmenin yıpranması gözönüne alınmıyor. Bu nedenle öğretmenlere de itibari hizmet süresi tanınmalı. Mesela 25 yıl çalışan bir öğretmen 30 yıl çalışmış gibi değerlendirilmeli. Göstermelik nitelikten öteye geçmeyen mahrumiyet zammı yerine yıpranma da göz önüne alınarak ayrı bir ödemede bulunulmalı.

TÜRKMEN — Yıllardır kesilmekte olan MEYAK kesintileri faiziyle birlikte tüm öğretmenlere geri verilmeli. Katsayı artışları yerine toplu maaş arttırımları yapılmalı. Asgari geçim indirimi artmalı. Ama bu artıştan doğacak vergi kaybı yine dar gelirli öğretmenin, memurun sırtına yıkılmamalı.

★ İlkokul öğretmenlerine de haftada 20 saatin üzerindeki dersler için ek ders ücreti verileceği açıklandı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

TÜRKMEN — Bence öğretmenler ek ders ücretine gerek duymadan geçinebilecekleri bir ücreti almalılar. Bu ek ders ücreti üçlü ve dörtlü öğretim yapan okullarda uygulanamayacak. Branş öğretmenleri de mağdur olabilecekler. Sınıf öğretmenleri de ikinci dönemde bundan yararlanamayacak durumda olacaklar. Bu, ders sayısının esas alınarak öğretmenlere bir ücret verilmesinin sakıncalı olduğunu gösteriyor. Bence bir ek ders ücreti verilecekse bu ücret ayda 20 saat üzerinden tüm öğretmenlere verilmelidir.

KANDEMİR — Arkadaşım önemli bir noktaya değindi. Şöyle bir durum var. Normal eğitim yapılan okullarda ve ikili eğitim yapılan okullarda haftalık ders 25. saat. İkili öğretimde ikinci dönemde derslerin bir kısmı okul yöneticileri ve branş öğretmenleri tarafından alındığı için haftalık ders saati 21'e iniyor. Yani öğretmen bir ders için ücret almak durumunda. Üçlü ve dörtlü öğretimde ise bir öğretmen haftada yalnızca 20 saat ders verebiliyor. Yani ücretli ders veremeyecek durumda. Bu konuda yasada bir açıklık yok. Ayrıca birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler için de bir açıklık getirilmemiş. Bu durumun en kısa zamanda açıklığa kavuşturulması gerekli. Bu durum bize gösteriyor ki adaletsizlik yasaları yamamakla kapatılamıyor. Hızla yeni bir yasanın hazırlanması ve bunun hazırlanmasına öğretmen kuruluşlarının da katılması gereklidir.

★ Öğretmen yetiştiren kurumlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

KANDEMİZ — Çağdaş öğretmen biliminin ışığında ders programını hazırlar. Öğretmen eğitimin temel unsurudur. Emperyalizm 1945'lerden bu yana öğretmen yetiştiren kurumlara el attı. Bugün de bu tavır yerli uzmanlar aracılığıyla sürdürülüyor. Öğretmen yetiştiren kurumlar bütünü ile gericiliğin hizmetinde. Bu kurumlar çetelerin karargahı haline getirildi. Akademik nitelikle yok bu kurumların.

Öğretmen yetiştiren kurumlar akademik ve özerk yapıya kavuşturulmalı. Milli Eğitim Bakanı Necdet Uğur öğretmen yetiştiren kurumların süresinin uzatılacağını açıkladı. Sürenin uzatılması birşey ifade etmez. Önemli olan kurumun akademik nitelikte eğitim vermesi ve özerk olmasıdır. Bugünkü uygulamada hemen hemen her okuldan öğretmen yetiştirilmektedir. Oysa öğretmenlik bir ihtisas mesleğidir. Öğretmen yetiştirmede birlik sağlanmalıdır. Uzaktan eğitim dediğimiz eğitim türü de öğretmene birşey vermiyor. Mektupla müzik, beden eğitimi öğretmeni yetiştirilemez. Öğretmen işbaşında eğitilmelidir.

Burada belirtilmesi gereken bir husus daha var. Öğretmenlere seminerler veriliyor. Bu seminerler sırasında da öğretmene seminer için ücret verilmelidir. Seminerler angarya olmaktan çıkarılmalıdır. Hizmet içi eğitimle ilgili kurslar yöneticilere bedava tatil olanağı sağlama işlevinden kurtarılmalıdır.

SABANCILAR — Teftiş sorunu?. Kanımca ilkokul öğretmenlerinin teftiş sistemi sakıncalıdır. Ferdi teftiş sistemi kaldırılmalıdır. Öğretmenin kaderi müfettişe bağlanmamalıdır. Kurumsal bir teftiş sistemi kurulmalıdır. Ayrıca öğretmene karşılıksız olarak yaptırılan bir takım işler var. Zorla yaptırılan masraflar var. Bunların da ücreti öğretmene ayrıca ödenmelidir.

TÜRKMEN — Arkadaşım teftiş sorununa değindi. Ben de buna katılıyorum. Teftişin belli esaslara bağlanması, kurumlaştırılması, demokratikleştirilmesi gerekmektedir. Mecvut teftiş sisteminde müfettişler rehberlik görevinden çok soruşturmacıdır. Bence teftiş ile rehberlik görevi birbirinden ayrılmalı, rehberlik her okuldaki en başarılı öğretmene verilmeli, teftiş üç yılda bir olmalı ve cezalandırıcı değil başarıyı değerlendirici olmalıdır.

★ Demokratik eğitim, eğitim yönetiminin de demokratikleştirilmesini gerektirmektedir. Size göre bunun sağlanabilmesi için ne gibi düzenlemeler yapılmalıdır?

KANDEMİR — Öğretimin iki unsuru vardır. İsteklendirme ve özgürlük. Özgürlük olmazsa eğitim değil, şartlanma ve gerileme vardır. Bugün tüm okullarda herkes üzerinde baskılar vardır. Kitap düşmanlığı, öğretmen düşmanlığı bunların sadece ikisi. Ama en önemlileri de.. Bence öğretmen kesinlikle öğretim uygulamasında anayasa ve bilimin ışığında eğitim yapabilmeli, eğitim yaparken istediği aracı, kitabı kullanabilmelidir. Özgür olmalıdır. Öğretmen eğitimle ilgili kararlara katılabilmelidir. Örnek olarak Milli Eğitim Şurasını ele alalım. Şurada bürokratlar, sözde bilim ve iş çevreleri ve az sayıda öğretmenler var. Bunlar da çoğunlukla özellikle seçilen öğretmenler. 9. Şura'da TÖB-DER sadece bir kişiyle temsil edilebildi. Oysa demokratik eğitimin gereği olarak eğitimle ilgili kararların alınmasında öğretmenler ve demokratik öğretmen kuruluşları da bulunmalıdır. Şuraya katılacak öğretmen temsilciler öğretmenler tarafından seçilmelidir. Yönetici kadrolar faşistlerden temizlendikten sonra öğretmenler kendi yöneticilerini kendileri seçmelidir.

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Şti. adına Nihat SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇULHAOĞLU ● Teknik Sekreter Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti cad. 21/1, Çemberlitaş İSTANBUL, Tel: 26 35 67 ● Abone Koşulları: Yıllık 200., 6 aylık 100. TL. Avrupa, 6 Aylık: 250., Yıllık: 500. TL., Amerika: 6 aylık 325., Yıllık: 650. TL, Avusturalya-Japonya: 6 Aylık: 400. TL., Yıllık: 800 TL. ● Posta Çeki: YÜRÜYÜŞ Dergisi 100234 İlan Koşulları: Arka Kapak (Renkli) 15.000. TL., Arka Kapak (Siyah beyaz): 12.000 TL., İç sayfalarda sütun santimi: 40. TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir. Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri Kapak Düzeni Uğur Okman

SOSYALİSTLER VE CHP

Behice BORAN

CHP, anti-komünizm ticaretinin baş bezirganları Feyzioğlu ile Sükan'ı ve AP'den dökülenleri yedeğine alarak bilinen biçimde hükümet oldu. Kendi programından da gerilere düşen bir hükümet programıyla ortaya çıktı. Hükümet olduğundan beri de büyük sermayenin ve uluslararası emperyalist kuruluşların alınmasını istedikleri "tedbirler"i bir bir almakla meşgul, daha da alacaklarından gayri.

CHP'nin solunda, sosyalist görünüp de CHP'yi kayıtsız şartsız destekleyen ve kendi anlayışlarındaki solculuk, sosyalizm için önce CHP iktidarını bekleyenler arasında bugün bir ayrım göze çarpıyor. Bir kısmı, en iyi ifadesini "bugün için eylemsizliğin en iyi eylem olacağı" görüşünde bulan, aynı kayıtsız şartsız desteklemeyi sürdürmeden yana. Buna karşılık bazıları ise, bugüne kadar Ecevit hükümetine bel bağlamışken şimdi eski görüşlerini bir kalemde silip tam tersi bir konuma geçiyor ve hükümetle MC hükümetleri arasında hiç bir fark yokmuşçasına bir tavır alıyorlar. Böylece, bazıları aynı "teslimiyet" politikasını savunarak eski yanlış çizgilerini sürdürürken, diğer bazıları geçmişteki görüşlerini inkâr edercesine karşı uca savrularak yine yanlış bir çizgi üzerinde olmakta devam ediyorlar.

Oysa CHP'nin hükümet olması ile beliren yeni şartlarda da bilimsel sosyalistlerin ve işçi sınıfının politik örgütü Türkiye İşçi Partisi'nin CHP'ye karşı tavrında, özünde bir değişiklik söz konusu olmamıştır. Somut ayrıntılarında, vurgulama noktalarında ancak farklar vardır. Bilimsel sosyalistler olarak TİP'liler, ne dün herşeyi CHP'nin iktidara gelmesinden beklediler ve bu beklenti üzerine hesaplar kurdular, ne de bugün CHP'yi tümden defterden siliyorlar, ona MC'ye karşı aldıkları tavrı alıyorlar. CHP'nin şimdilerde sağ uçta yaptığı çeşitlemeler TİP'liler için sürpriz değil.

Peki neden CHP ile bu uğraşma? Biz bilimsel sosyalistiz. Amacımız, başta işçi sınıfı olmaküzere kitleleri sosyalizm konusunda eğitmek, bilgilendirmek, sosyalizme kazanmak; onları ve onlarla birlikte toplumu sosyalizme yöneltmek. Biz bu işimize bakalım. CHP ne hali varsa görsün! Denemez mi!

Böyle düşünmek diyalektik düşünmeye değil, Aristo mantığına dayanır. CHP olgusuyla uğraşmakla sosyalizm ile uğraşmak birbirine karşı düşen ve birbirini dışlayan iki uğraş değil. Bilimsel sosyalistler bilimsel sosyalist oldukları, işçi sınıfının partisi oldukları içindir ki CHP ile uğraşırlar.

CHP milyonların oluşturduğu bir kitle tabanına sahiptir. Ve bu büyük kitleyi CHP demokrasi adına, ilericilik adına, "halkla beraber halk için" bir "düzen değişikliği" adına kendine bağlı tutmaktadır. Durum böyle oldukça, bu kitleyi uyarmak, sosyalizme kazanmaya çalışmak, bunun için de CHP'nin niteliğini yaptıkları ışığında gözler önünde sergilemek, yorumlamak ve eleştirmek bilimsel sosyalizm gereğidir. Yine durum böyle oldukça, bir örgüt olarak da CHP ile faşizme karşı ortak dayanışmayı, olanak bulunursa iş ve eylem birliğini oluşturabilmeyi öngörmek bilimsel sosyalizm gereğidir. Milyonları bulan bir halk kitlesi CHP'nin "demokratik sol"una tutsak durumda bırakılamaz. Sözün kısası, gelişmiş olsun, az gelişmiş olsun tüm kapitalist ülkelerde faşizme ve işbirlikçisi emperyalizme karşı olabildiğince en geniş demokratik güçler birliğini oluşturmak ve geliştirmek güncel görev ve uğraş değil mi? Bu oluşturma ve uğraşta, geniş kitle tabanı olan sosyal demokrat veya merkez-sol partiler hiç bir ülkede ihmal edilmiyor.

Bu süreç içinde bilimsel sosyalist işçi sınıfı partilerinin tutumu, hem en açık ve seçik biçimde durumu sergilemek ve eleştirmek, hem de dayanışma ve birliği geliştirme yollarını aramaktır. Zamana ve koşullara göre bu iki yanlı tutumun bir yanı ağırlık kazanabilir, ön plana çıkabilir. Örneğin, muhalefetteyken koşullar dayanışma ve birlik girişimleri için daha elverişlidir de taraflardan biri iktidar olduğunda bu daha güçleşir, hatta imkansızlaşabilir. Türkiye'de şimdi durum böyledir. Muhalefetteyken bile solundakilerle hiç bir ilişki, diyalog kurmaya yanaşmayan CHP, şimdi, büyük burjuvazi adına kestaneleri ateşten çekmek uğraşı ve bunu becereceğine dair güvence verme çabası içindedir. Şimdi dayanışma ve birlik çağrılarının zamanı değildir; şimdi, ve CHP iktidarda kaldıkça muhalefet etmeye ağırlık verme zamanıdır. Açık, seçik, kararlı; CHP'nin yönetiminden çok kitlesini muhatap alarak. T.İ.P. zaten alıyordu. Anti-faşist güç ve işbirliğini oluşturma yolunda T.İ.P.'in yerel örgütler düzeyindeki ilişkilerin geliştirilmesine önem vermesi kitleye yönelmek çabasındandı. CHP kitlesine yönelmek, ayrıca vaadlerin gerçekleştirilmesi veya en azından daha geri adımlar atılmaması için de iktidarı zorlayacak bir yoldur. Bu yol kitleleri tutarlı bir demokrasi mücadelesine sokmak ve bu mücadele içinde gittikçe sosyalizme yaklaştırmak bakımından da önem taşır.

Bilimsel sosyalistlerin muhalefeti elbette Demirel'in ve muhalefetteki diğer burjuva partilerinin yaptıkları gibi her gün basına bir demeç verip ağzına geleni söylemek değildir. İzlenen politikaları, yürütülen uygulamaları sergilemek, yorumlamak, eleştirmek... gerçekçi ve geçerli almaşıklar - alternatifler - sunmak; bunları kitlelere benimsetmek, bu yönde örgütlemek ve eyleme sokmak. Şimdi gündemde olan budur. Bunu, bilimsel sosyalistler akıllarını CHP'ye taktıkları veya onun daha sağa kaymasını önlemeyi asli görevleri saydıkları için değil, içinde bulunulan dönemde, verili koşullarda işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin gerekleri bunu emrettiği için yapmaktadırlar. Bunu yapmakla da sosyalist görevlerini yerine getirmiş olmaktadırlar.

Ve sosyalizmi, işçi sınıfı ve emekçi kitleler, hem doğrudan sermaye sınıfına, büyük burjuvaziye karşı verilen mücadelede, hem de olabildiğince en geniş demokratik güçler birliğini gerçekleştirme çaba ve uğraşında öğrenecek. İşçi sınıfının partisinin önderliğinde öncelikle somut sorun ve talepleri için mücadele ederek, böylece "sosyalizme yaklaşarak" ve o bütünsellik içinde yaparak öğrenecek, örgütlü mücadele vererek, uğraşarak. Öncelikle okuyarak, dinleyerek değil. Okuyarak dinleyerek öğrenme, yaparak öğrenmeyle bütünleştiği zaman ve ölçüde verimli olur, gerçek bir öğrenim olur.

Bilimsel sosyalist olmak sosyalizmin ne olduğunu bilmekten ibaret değildir. Sosyalizmi bilip de sosyalist olmamak mümkün. Marksizmi bilip de marksist olmamak, marksolog olmak gibi. Sosyalizmin ne olup ne olmadığını teorisi ve uygulamalarıyla her fırsatta, bütün olanaklarla anlatmak, yaymak gerekir. Ama bununla yetinilemez. Kitlelere asıl verilmesi ve yerleştirilmesi gereken şey, tüm olay ve olgulara bilimsel sosyalist açıdan - sınıfsal açıdan - bakabilme, izah ve çözümler getirebilme veya getirilenleri anlayabilme yeteneğidir; ve bunun sonucu olarak verili somut koşullarda bilimsel sosyalist açıdan doğru tavırların alınabilmesi, doğru davranış ve eylemlere girişilebilmesidir. Sosyalizmi öğrenmek ve "bilmek" bu demektir. Ve ancak bu anlam ve biçimde sosyalist olunduğu zamandır ki, sosyalizm sadece zihinsel düzeyde bir fikirler sistemi ve inanç olmaktan çıkar, insanların gösterdikleri tepkilerde, giriştikleri eylemlerde maddesel güce dönüşür. Kitlelerde bu dönüşüm olduğu zaman tarih değişir.

DEMOKRATİK SOL İKTİDARI ARARKEN :

İKTİDAR REÇETESİNİ İMF Mİ YAZACAK ?..

Bütçe görüşmeleri millet meclisinde tam bir kısır döngü içinde sürdürülürken, başkent, diplomatik heyetlerin trafik merkezi haline dönüştü.

Geçtiğimiz hafta Türk-Amerikan görüşmeleri önemli gözlenirken Libya Başbakanı Callud Türkiye'ye ani bir ziyarette bulundu. Bunun yanısıra çeşitli ülkelerden heyetlerle politik, ekonomik, teknik ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla görüşmeler yapıldı.

Hükümetin ekonomik önlemlerle ilgili kararları da henüz devalüasyon düğümü ile yürürlüğe girmedi.

YOĞUN TRAFİK

YÜRÜYÜŞ'ün dizgiye hazırlandığı saatlerde de IMF ile görüşmek üzere Maliye Bakanlığından bir heyetin Amerika'ya hareketinin beklendiği bildiriliyordu.

Bütçenin bağlanacağı önemli bir dönemde, hükümetin alışılmışın ötesinde diplomatik trafiğe yönelmesi sebepsiz değildir. Dış yardım ve kredi musluklarının vanasını döndürmeğe çalışan hükümet, özellikle CHP çevrelerindeki 'yaygın' deyimiyle iktidar olabilmenin yollarını bu yönde görmektedir. Emperyalist-kapitalist sisteme güven verilebildiği ölçüde vanaların döneceği, muslukların şırıl şırıl para akıtacağı varsayılmakta, iktidar olabilmenin koşul ve çaresi olarak bu teslimiyeti yaşanmaktadır.

NEREDE KALDI CAN GÜVENLİĞİ

5 Haziran 1977 seçimleri öncesinde ve sonrasında CHP propaganda makinalarının tek maddelik gündemi olan "can güvenliği ve asayiş" konusu ise bir suskunluk perdesi arkasında, "nereden gelirse gelsin, devlete yönelen her tehlikeyi önleyeceğiz" tekerlemesine terkedildi...

Bütün basın-yayın ve propaganda araçlarıyla Türkiye'ye sadece bir beklenti vaadeden hükümet, dolaylı ve dolaysız yollardan şu şekilde bir kamuoyu oluşmasında başarılı oldu:

* Amerikan silah ambargosu kalkarsa,
* Amerikan askeri yardımı başlarsa,
* Uluslararası para kaynakları yardım ve kredi olanakları yaratırsa
* Dış borçlar, uzun vadeli ve dilimli ödeme kolaylıklarına ilmiklenirse...

İşte Türkiye'nin kurtuluşu!..

BİR İKTİDAR OLSA!..

Emekçi halk yığınlarının "umudu" ve bir takım yılgın entellektüellerin kariyer ve ticari hesaplarına ışıklar saçan "Demokratik sol" politikanın hükümet olmuş tablosu budur.

Bu tabloya yönelen itirazlara verilen yanıt şudur:

— CHP hükümet oldu ama henüz iktidar olamadı, onu bekleyelim...

Geçtiğimiz hafta sürdürülen Türk-Amerikan heyetleri arasındaki görüşmelerden sonra ABD heyeti sonucu şöyle açıkladı:

— "Dış finansman için IMF ile anlaşmanız şart..."

Aynı günlerde başkentte temaslarını sürdüren bir başka heyetten de aynı sesler yükselmesi ilginçti: Avrupa parlamentosu Sosyalist Grubu Başkanı Ludwig Fellermayer de düzenlediği basın toplantısında şöyle konuşuyordu:

— "Ecevit Mart ayında IMF ile başarılı bir sonuç elde ederse Avrupa parlamentosunun desteğini kazanacaktır.."

BİR "SOLCU" DAHA

CHP'nin "demokratik solu" ne oranda sol'sa, aynı oranda "sosyalist" olan Ludwig Fellermayer pek "dostça" konuşuyordu ve devam ediyordu:

— "İkinci adım olarak AET konusunda Türk Hükümetinin getireceği önerilerin incilenmesi gerekecektir. AET ile Türkiye arasındaki ilişkiler IMF ile ilişkilerden soyutlanamaz..."

Değişik ve renkli etiketler altında Türkiye'ye gelen bu heyetlerin Uluslararası Kapitalizmin ve para şebekelerinin avukatları olarak başkentte boy gösterdikleri kamu oyunun geniş bir bölümünden gizlenmektedir. Onlar, Ecevit'in başbakan olduğunu öğrenir öğrenmez Türkiye'ye koşup gelmişler, Türkiye'nin içinde bulunduğu dar boğazdan nasıl çıkarılacağını kendilerine dert edinmiş insanlardı!...

TESLİMİYET PAKETİ

Eh, tabii propaganda böylesine kaba ve kalın hatlarla yapılacak değildi. Ama inceden inceye Türkiye'de kamuoyuna yerleştirilen "iktidar" olması yoludur!...

Bu hükümet "iktidar" olursa ne olacaktır? O zaman asayiş sorunu da çözümlenecektir, hayat pahalılığı da!..

Sosyal demokrat politikaların dünyadaki özgün temsilcisi iddiasındaki CHP'nin ideolog ve fikir birikintilerinin gelip dayandıkları bu sahnenin yürekler acısı görüntüsü budur...

Ne oranda istenilen sonuç yaratılacaktır bilinmiyor ama IMF'ye öneriler

Çifte tabiyet, uluslararası ilişkiler ve politika



Zaman zaman alevlenen bir konu var: Yurt dışına yerleşik TC uyruklu kişileri ilgilendiren çifte tabiyet konusu. Son zamanlarda Vatandaşlık Kanunu değiştirilerek, başka bir devletin uyruğuna geçen TC vatandaşlarının uyruklarını korumalarına olanak verilmek isteniyor.

Önceleri bu istem, yurt dışına giderek zengin olmuş kişilerin Türkiye'de yatırım yapmalarını sağlamak, teşvik etmek gibi gerekçelere dayandırılırdı. Şimdi gerekçe biraz değişti. "Çifte tabiyetli vatandaşların" bulundukları yerlerde "vatandaşlıklarını" hatırlıyarak Türkiye'nin dış politikasını destekleyecekleri, baskı grupları oluşturacakları, "lobi" kurabilecekleri ileri sürülüyor.

Çağdaş dünyadaki gelişmeler, dış politika ve uluslararası ilişkilerin belirlenmesinde artık bu türden görüşlere itibar etmiyor. Böyle gerekçeleri geçerli ve gerçekçi görmek mümkün değil. Çifte tabiyet konusunun ciddi olarak gündeme girmesinin arkasında başka nedenler aranmalı. Büyük ekonomik ve politik çıkarlar.

Gözden kaçırılmaması gereken bir nokta var. Teknik olarak hukuksal düzenlemeler genel hükümler getirir. Çifte tabiyet ilkesinin kabulu ile iki yönlü bir işlerliğin söz konusu olması doğal. Bunun anlamı, yabancı uyruğu seçen bir TC vatandaşı kadar, yabancı uyruklu bir kişinin de TC tabiyetine kendi vatandaşlığını yitirmeden geçmesi yolunun açılacağı. Vatandaşlık Yasasının bir başka hükmü daha hatırlanırsa yapılana anlam vermek mümkün. Yabancıların Türk vatandaşlığına kabulünde eğer vatandaşlık için başvuran yabancının Türkiye'ye önemli yatırımlar yapabileceği veya yarar sağlıyabileceği düşünülüyorsa kendisi "kolay telsik"ten yararlanıyor. Yani, beş yıl Türkiye'de ikamet etme, türkçe bilme vb. koşullar aranmıyor.

Özel hukuksal düzenlemelerden yararlanmak, rahat etmek isteyebilecek yabancı sermaye için açılan ciddi ve yeni bir kapı.

Çifte tabiyet konusunu güncelleştiren, Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün, Bütçe konuşmasında "çifte tabiyete taraftarım" dedi.

Prof. Gündüz Ökçün SBF öğretim üyesi iken başta öğrencileri olmak üzere çevresinde büyük saygınlık yaratmış, sevilen bir bilim adamı. Çok değerli bilimsel çalışmaları var.

Ökçün hocanıntemel uzmanlık dalı "devletler hususi hukuku". Devletler hususi hukuku vatandaşlık, tabiyet konularını da kapsar. Prof. Ökçün SBF'de derslerinde tabiyet sorunları ve Türk Vatandaşlık Kanunu'nu da öğretirdi.

1960 sonrasında kabul edilen Türk Vatandaşlık Kanunu'nun özelliği "her kişinin bir tabiyeti ve yalnız bir tek tabiyeti olması" ilkesini kabul etmesi. Bilim adamı Prof. Ökçün'e göre bu ilke, Birleşmiş Milletler'in uluslararası hukukun kodifikasyonu çalışmalarına ve bu çalışmalar sonucu benimsenen normlara uygun olup, en ileri, insani, mükemmel bir düzenlemeyi ifade etmekteydi. Prof. Ökçün ders notlarında böyle yazıyor ve öğrencilerine böyle öğretiyordu. Bu görüşlerle yetişen yüzlerce öğrenci, diplomat, kaymakam, öğretim üyesi vb. olarak toplumsal yaşamda yerlerini aldılar.

Şimdi Dış İşleri Bakanı, politikacı Ökçün "çifte tabiyete taraftarım" diyor. Politikacı Ökçün bilim adamı Prof. Ökçün'e ters düşüyor.

Buradan hareketle politikanın bilime, politikacının bilimselliğe karşıt olduğu söylenmemeli. Sorun, politik seçmenin dünyamızın ilerici, sosyalist güçler tarafından belirlenen genel doğrultusuna uygun olup olmadığında. Prof. Ökçün'ün talihsizliği yaptığı politik tercihte!



Fellermayer: "Umut"un umudu

götürecek heyet, sadece teslimiyeti götürecektir. Teslimiyetin altında IMF isteklerinin Türkiye tarafınca parafı okunacaktır.

IMF isteklerini Türkiye'de duymayan da kalmamıştır.

* Devalüasyon
* Yatırımların kısıtlanması
* Çalışanların aylık ve ücretlerinin belli düzeylerde zapt-u rapt altına alınması...

Bu ana maddelerin ayrıntısı niteliğindeki hususlarla birilkte IMF'nin "kurtuluş" reçetesi budur.

"Sosyalist" Fellermayer de gerisini getirmeye söz vermiştir!..

HANGİ "BELGİ"

Emperyalist ağ içinde, tavşanın çıkacağı mutlu yol bilmecesini çözmeye çalışan Türkiye kapitalizmi ve onun sol-bemol seslendiricisi CHP, dış ilişkilerini böyle örgülerken, içte de ibret verici gelişmeler gözlenmektedir.

Geçtiğimiz hafta içinde DİSK ve Türk-İş yöneticileri tarafından ardı ardına yapılan açıklamalar sürpriz olmasa bile ilginçti.

Pek yakın zamanlara kadar sendikal ticaretini "sosyalist havariler" gişesine yatırdığı mevduatına dayandıran DİSK Genel Sekreteri, Başbakan Ecevit'e bir mektup göndererek, DİSK'in koşulsuz olarak hükümeti destekleyeceğini bildirdi.

Eski genel sekreteri Mehmet Karaca'yı tekrar eden Işıklar doğrusu bu ya pek yeni bir şey söylemiyordu.

5 Haziran seçimlerinden önce o zamanki Genel Başkan Kemal Türkler ile Genel Sekreter Mehmet Karaca da aynı şeyleri söylemişlerdi: CHP'nin koşulsuz desteklenmesi...

Artık DİSK yöneticilerinin "belgisi" olan · bu "koşulsuz" destekleme politikası, Türk-İş'i de suçlamaktan geri kalmıyordu. Türk-İş suçlanacaktı ki, DİSK'in farkı ortaya çıksın, "sınıf sendikacılığı"ilkesi unutulmasın!..



Kurtuluş Sosyalizmdir!...

Neydi Türk-İş'in suçu?

Bugüne kadar bütün gerici iktidarlarla işbirliği içinde olmasıydı!..

TUNÇ'UN YANITI

Oysa Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç hafta sonuna doğru, DİSK'in yalanını yüzüne çarpmakta gecikmeyecekti. İstanbul'da düzenlediği basın toplantısında Halil Tunç şöyle konuşuyordu:

"- Bu hükümeti desteklemek yurtseverlik görevi haline geldi..."

Konfederasyonunu "ulu bir çınar"a benzeten Halil Tunç'un söyledikleri de buydu. Bu arada Halil Tunç'ta olumlu bazı gelişmeler de vardı! Bugüne kadar "işçi hareketi" demekle yetinen Tunç artık "İşçi sınıfı" demeye de başlamıştı. Kavramları ve terimleri fetişleştirip, kendilerini "işçi sınıfı" nın önderi ilanatı yapanlara rakip çıkmıştı.

Salt "İşçi sınıfı" deyip, sendika ağalığını meşrulaştıran, "İşçi sınıfı" deyip milyonluk ticaretini devrimci eyleme bulayan sosyalist havari kılığındaki madrabazlara rakip çıknuştı...

Halil Tunç ta pekala "işçi sınıfı" diyordu!..

Hem de bu hükümetin "koşulsuz" destekleneceğini söylemeden. desteklenmesinin bir yurtseverlik haline geldiğini belirterek...

TİP TOPLANTISI

Türkiye'deki demokratik toplumsal muhalefetin potansiyelini, sosyalist muhalefetin nitel güç ve örgutlülüğünu göz ardı edip, burjuva siyaset yelpazesinde CHP tarlalarına zambak ekenlerin gerçek yüzlerinin bütün çıplaklığıyla ortaya çıkacağı günler uzak değildir.

Bütün bu kargaşanın arkasında Türkiye İşçi Partililere karşı girişilen baskı ve saldırılar sürmektedir.

Geçtiğimiz hafta içinde bombalanan ve ağır hasar gören Türkiye İşçi Partisi Kayseri İl örgütü binası, kamuoyuna yansımadı.

Önceki haftanın son günü toplanıp iki gün süren Türkiye İşçi Partisi İl Temsilciler toplantısı yüksek bir bilinç ve örgütlülüğü bir kez daha örnekledi.

Genel Başkan Behice Boran'ın açış konuşmasıyla başlayan İl Temsilcileri toplantısı boyunca söz alan ve görüşlerini dile getiren temsilcilerin, bilimsel sosyalist partilere yaraşır bir düzey ve nitelikte yaptıkları konuşmalar sosyalist hareket adına övünç verecek özelliklere ulaştı.

KURTULUŞ SOSYALİZM

Türkiye İşçi Sınıfının ve yandaşı emekçi kitlelerin politik partisi sağdan ve "sol"dan yağdırılan her türlü politik, ideolojik saldırı ve sapkınlıklara karşın işçi sınıfı hareketinin tarihi sorumluluk bilinç ve kararlılığıyla yürüyor. Türkiye İşçi Partisi gerçek umudu ve gerçek kurtuluşu dün olduğu gibi bugün de tekrarlıyor: Umut sosyalizmdir, kurtuluş sosyalizmdir. Örgütlü birleşik güç yenilmez...

"Sosyal demokrasi"nin haftalık dergisi:

"ÖZGÜR TOPLUM"

Yeni bir haftalık dergi yayın yaşamına atıldı: "Özgür Toplum". CHP iktidarı, yayın alanındaki ilk ürününü böylece "Özgür Toplum" ile vermiş oldu. Dergi, ilk sayısında, Özgür İnsan'ın haftalığı izlenimini veriyor okuyucuya.

Önce şunları söylemek gerek: Bilimsel sosyalistler, gerçekçidirler. Örgütlü sosyalist hareket dışında da ilerici, demokrat bir kesimin bulunduğunu bilirler. Bunları kendi bütünlüğü içinde ele alarak, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine kazanmaya çalışırlar. Ama bunu yaparken, ideolojik mücadelelerini bir an olsun terketmezler. Hiç kimse şu ya da bu etiketi kullanmaktan alıkonamaz, ama "özgürlük ve demokrasi" adına ortaya çıkanların diğerlerini "iknaya dayanmayan sol" olarak nitelemeleri, sosyalistlere üstü kapalı suçlamalar yöneltmeleri karşısında susulamaz.

NE ADINA DEMOKRASİ?

"Özgür Toplum" kendi "sol" anlayışını "insandan yola çıkan, iknaya dayanan, demokrat" bir kaynağa bağlıyor ve "ikinci sol"u şöyle tanımlıyor:"tarihin kendi geleceğini metafizik diyebileceğimiz bir biçimde-kendisinde belirlediğine inanan, tarihin mutlaka bir başka anlamı olduğuna inanan, insanın dışından ve üstten belirlenmiş bir biçimde hareketini kabul eden, tarih, toplum, insan ve evren için "tek doğruyu ve yöntemi" bulduğuna inanan bir sol öğreti kaynağı..."

"Özgür Toplum"u çıkaranlar, bu bilgece buluşun pek kolay anlaşılmadığını farketmiş olacaklar ki, yerlerini daha açık ve net olarak belirliyorlar: Onlar "demokrasiyi bir aşama ya da işlerine öyle geldiği için değil, öğretilerinin gereği olarak" savunmaktaymışlar. Yani bir de "işlerine geldiği için" demokrasi diyenler var...

"Özgür Toplum"da bir de "emeği yaratanlar"dan söz ediliyor. Sosyalistler, emeği, tüm değerlerin yaratıcısı olarak görürler. Ama demek ki, bir de "emeği yaratanlar"var. Onların kimler olduklarını anlamak, mümkün değil.

Bir de "sol ile demokrasinin birbirlerinden koptuğu" toplum modellerinden söz ediliyor. Ama nereleri olduğu söylenmiyor. "Dengecilik" hemen "Özgür Toplum"un sayfalarına girmiş.

ÇALIŞMA BARIŞI

"Özgür Toplum", "çalışma barışı"na da büyük önem veriyor. MESS'i ve Erdemir'i barışa kavuşturan hükümet, şimdi de tüm öteki uyuşmazlıkların çözümünü gündeme almış. Çalışma Bakanlığı, "işveren ve işçilerin çıkarlarını hep birlikte gözeten ve dengeleyen bir tarafsızlık" içinde bütün uyuşmazlıkları çözmeye kararlı. Çünkü "ülkenin anlaşmazlıklara tahammülü yok, barışa, hele de çalışma barışına ihtiyacı var." Çalışma Bakanı Ersoy'dan bu alıntıyı yapan dergi, "Türk-İş — DİSK birleşmesi" konusunu kimin ortaya attığını, ya da kimin önerdiğini bilmez görünüyor.

Oysa iki yıldan beri yayına hazırlandığına göre, "Özgür Toplum" da bilir: "Türk-İş'in ve DİSK'in tabanları % 80 CHP'lidir, nedendir öyleyse bu ayrılık gayrılık?" diyen Ecevit değil mi? O zaman sosyalist harekete karşı kullanılan "kene"lere bugün DDT sıkılıyor diye bellekler de mi körleşti?

Sağlıksız yaklaşım, Özgür Toplum'un haberciliğinde de yansıyor. "Asayiş sorun olmaktan çıkıyor" başlıklı haber, dilekler ne olursa olsun, bugünün gerçeğini nasıl yanıtır? Can güvenliğinin, öğrenim özgürlüğünün sağlanmasında, tüm demokratik hakların yaşama geçirilmesinde, faşist saldırıların önlenmesinde, bastırılmasında herkes elinden geleni yapmalı, kuşkusuz. Bu da, öyle bir polis düdüğü öttürmekle sağlanınaz, doğru. Ama 20 Şubat 1978 tarihini taşıyan bir yayın organı şu satırları nasıl yazabilir? Bu satırlar "anarşinin önlenmesine" yardım mı eder ki?

"Yeni yılın ilk günleri ile birlikte Ecevit Hükümetinin işbaşına gelmesinden hemen sonra can güvensizliği, alınan etkin önlemler ışığında giderek sorun olmaktan çıkmaya başladı.

'Ne olmuştu da, okullarda öğrenim özgürlüğü sağlanmış, sokakta yurttaşlar rahatça dolaşır olmuş, anaların evlat acıları dinmeye başlamıştı? Ne olmuştu da, bir ölçüde de olsa, sağcılık, solculuk tartışması bir kenara itilmiş, yöneticiler, güvenlik kuvvetleri, savcılar kolları sıvayarak bir barış seferberliğine başlamıştı?"

SİHİRLİ DEĞNEK

Soruların yanıtı, "Özgür Toplum" reddetse de bir "sihirli değnek"te düğümleniyor: "Umut" gerçekleşti. Halk Partisi iktidara geldi, iç güvenlik koordinasyon kurulu kuruldu. Aramalar sıklaştırıldı, vb., vb.... Sonuç: "Öldürme olayları giderek azaldı, yaralamalar yoğunluğunu yitirdi. Bombalama sayısı sıfıra indi..." 11. sayfadaki bu "haber"i de olduğu gibi 21. sayfaya, "Haftanın Gastesi"ne götürüp yerleştirmek gerekiyor.

Sağlıksız çıkış, demokrasi ve sol adına akıl almaz mantık zorlamalarına da götürüyor. Kimya Mühendisleri Odası'nda "iki başlı örgüt"ten sözeden, Cem konusunda Başbakan Ecevit'in usta politikacılığını vurgulayan Özgür Toplum, Eğitim Enstitüleri konusunda gerçekten ulaşılmaz bir rekor kırıyor:

"MC eğitim enstitüsü sınavlarının iptalini çok arzular görünüyordu. Çünkü böylece bazı kargaşalıklar ortaya çıkacak, hükümetin durumu sarsılacaktı.

"Hükümet bu planı sezmiş olmalı ki, insancıl düşüncelerle yaklaştı soruna. MC ortaklarını aslında memnun etmeyen çözüm, sağlıklı ve yararlı oldu."

Doğrusu, pes.

Görülüyor ki, Özgür Toplum yayın yaşamına iyi bir başlangıç yapmadı. Kendi çizgisinde daha tutarlı bir dergi haline gelmesi, demokrasiye de, sola da daha çok yarar sağlayabilir.



Gençlik örgütlenmesinde netliğe doğru...

BUGÜN TÜRKİYE'DE İLERİCİ GENÇLİK KESİMİNDE BÜYÜK BİR KARGAŞA VE BAŞIBOŞLUĞUN HÜKÜM SÜRDÜĞÜ BİLİNİYOR. BU DURUM, BÜYÜK ZARARLARI DA BERABERİNDE GETİRİYOR. SONUÇTA, GENÇLİK KESİMİNDE, İLKELİ, TUTARLI, KALICI BİR ÖRGÜTLENMENİN ZORUNLULUĞU KENDİNİ GİDEREK DAHA BÜYÜK ÖLÇÜDE DAYATIYOR. GENÇ ÖNCÜ YAYINLARININ İLK KİTAPÇIĞI OLAN "GENÇLİK ÖRGÜTLENMESİNİN İLKELERİ VE TÜRKİYE", BU ALANDAKİ BOŞLUĞUN DOLDURULMASINDA GÜÇLÜ BİR İLK ADIM OLARAK ORTAYA ÇIKIYOR.

Tü 'kiye'de gençliğe yönelik yayınlar yapmak amacıyla kurulmuş bulunan Genç Öncü Yayınlarının ilk broşürü olarak "Gençlik Örgütlenmesinin İlkeleri ve Türkiye" başlıklı kitapçığı, Türkiye'de gençlik içindeki dağınıklığın alıp yürüdüğü bir ortamda çıkmasıyla ve içinde yer alan saptamalarla, önermelerle önem kazanıyor.

"Türkiye'de ilerici, devrimci hareketin tarihi, gençlik hareketinin ve örgütlenme çabalarının tarihiyle çakışıktır" ve "gençlik tüm geçmişini bilmeli ve mirasına sahip çıkmalıdır," görüşüyle yazılmış bulunan kitapçık "önemli bir saptama: Örgütsel dağınıklık, örgütsüzlük" ile başlıyor.

Gerçekten de "gençlik hareketi için bugün söylenebilecek en genel doğru örgütsel dağınıklık ve gençliğin büyük bir kesimi için söz konusu olan örgütsüzlüktür". Bu doğru, soldaki hemen tüm akımlarca belirtilmekte, ve karşılığında kendilerince çözümler getirilmektedir. Ancak yine de broşürde yer aldığı biçimiyle bugün kurulu dernekler de soruna çözüm olamamaktadır.

Ayrıca "örgütsel dağınıklık" ve "örgütsüzlük" kelimelerinin bile anlatımda yetersiz, anlamsız kaldığı bir örgütsüzlük var. Genç işçi, köylü, emekçi ve işsiz milyonlarca çalışan genç örgütsüz örgütsüzlükten öte şimdiye kadar gençlik örgütünün temelini oluşturdukları bile görülmemiş, şimdi de kimi "siyaset" ler örgütlenme genç emekçilere "bilinç taşıtıyor" ve böylece işçi, köylü, öğrenci gençliğin birlikte örgütlenmesini sağladıklarını belirtiyor. Kitapçık işçi sınıfı ideolojisini benimsemiş bir gençlik örgütünün temellerinin genç işçilerce oluşturulacağını belirliyor.

ÖRGÜTSEL TEMELLER, İLKELER

Kitapçığın önemli bir yanı da gençlik örgütlenmesinin yükseleceği temelleri, bu temelin ilkelerini doğru, net ve yorumа gerek bırakmayacak açıklıkla saptamış olması. Bugün maocu ve goşist örgütlenmeler bir yana bırakıldığında bile "doğru" sözlerle ortaya çıkmış gençlik örgütlenmelerine rastlanabilmektedir. Bu örgütlenmeler de yayınlarında, demeçlerinde işçi sınıfının yolundan yürüdüklerini belirtmektedirler. Ancak Genç Öncü Yayınlarınca yayınlanmış bu birinci kitapçığın tüm bunlardan ayrılan yanı, bilimselliği, bilimsel sosyalist temellerden çıkılarak hazırlanmış olması.

Bilimsel sosyalist hareket, gençlik ve gençliğin örgütlenmesi konusunda da çok net ve açık. İşçi sınıfının örgütlenme tarihi ve deneyimleri gençlik örgütlenmesinin başarılı çabalarıyla dolu.

2. Enternasyonal döneminden beri işçi sınıfı partileri gençliğin burjuvaziye terk edilmemesi gereğinin bilincindedir. Ne var ki, tek başına bu, doğru örgütlenmeleri sağlayabilmiş değil. Ta ki, dünya işçi sınıfı hareketine bilimsel sosyalizm damgasını basıncaya kadar. İşte bu tarih ve deneyimi gençlik örgütlerinin her zaman partinin yedek gücü olma zorunluluğunu öğretmiş.

Türkiye'de de bugün pek çok akım aynı sözleri söylemekte, ancak eylemleriyle "parti düşmanı" yüzlerini ortaya sermektedirler. Ya bu ilkeyi gençliğin "bağımsızlığı" gerekçesiyle sulandırmakta, ya da "bu tür örgütlenme yığınsal olamaz, doğrusu da 'kadro' örgütlenmesidir" diyerek yok etmektedirler.

Oysa kitapçık buna en yalın yanıtları bulmuş. Gençlik örgütünün sosyalist gençlerin ve sosyalizme eğilimli, geleceğin sosyalizmde olduğunu görebilen, sezen gençlerin örgütü olacağını ve bugünden bu tür örgütlenmeye hazır yığınların bulunduğunu belirtmiş. Elbette bu saptama dünya deneylerinden kaynaklanarak yapılmış.

YANLIŞLAR, YANILGILAR

Bugün gençlik örgütünün yığınsal olabilmesini, içinde "sosyalist, demokratik sol, sosyal demokrat, kemalist" gençle-

Ege tütün piyasasının ardından

HERŞEY TÜCCAR İÇİN...

EGE'DE TÜTÜN PİYASASININ GERÇEK ANLAMDA KAZANÇLISI TÜCCAR OLDU. ECEVİT HÜKÜMETİNİN PİYASANIN İKİNCİ GÜNÜNDE TÜCCARA AÇTIĞI KREDİ, BU YIL ÜRÜNÜN ÖNEMLİ BİR BÖLÜMÜNÜN TÜCCAR TARAFINDAN ALINMASINA OLANAK SAĞLADI. SAYILARI YÜZÜ AŞMAYAN İHRACATÇI – TÜCCAR BU YILKİ PİYASADAN GERÇEK ANLAMDA VOLİSİNİ VURDU.



Tüccara Şubat hediyesi

Ege'de mavi küf bu yıl tütün rekoltesini hayli etkiledi. Geçen yıl 180 milyon kilo olan rekolte, bu yıl, hastalık nedeniyle 135 milyon kiloya düştü. Ancak tütün kalitesi söz konusu olduğunda, bu yılın rekoltesinin geçen yıla kıyasla daha kaliteli tütün içerdiği biliniyor.

Ancak, kalite yüksekliği, maliyet yüksekliğini de beraberinde getiriyor. Bu yılın rekoltesi, bir yıl öncesine kıyasla yüzde 20 yüksek maliyetle elde edildi. Verilen fiyattan üreticinin hoşnut kalmaması da bu maliyet artışının dikkate alınmamasından kaynaklanıyor.

GÖZETİLEN YALNIZCA TÜCCAR

Gerçekte, bu yılki tütün piyasası, CHP-MSP dönemindeki piyasaya göre tek bir farklılık göstermişti. 1974 yılında, üreticiye o döneme göre yüksek sayılabilecek bir fiyat verilirken, tütün ihracatçısı ile tüccara da büyük kâr olanakları sağlanıyordu. Bu yılın piyasasına hakim olan özellik ise daha değişikti. Bir yandan IMF'nin bilinen önerilerine uyularak düşük fiyat verilirken, diğer yandan tüccara ve ihracatçıya yine büyük kâr olanakları sağlanıyordu. Bu yılın piyasasına hakim olan özellik ise daha değişikti. Bir yandan IMF'nin bilinen önerilerine uyularak düşük fiyat verilirken, diğer yandan tüccara ve ihracatçıya yine büyük olanaklar sağlanıyordu. Kısacası, her iki piyasada da kazanan, tüccarlardı.

Geçtiğimiz yıl, Ege'li üretici 190 milyon kilo tütün elde etmişti. Yüksek rekolte ile birlikte düşük kalitedeki tütünün bütününe yakını tekel tarafından alınmış tüccarın aldığı miktar ise 25 bin tonu aşmamıştı.

Bu durum, tekele oldukça büyük bir yük getirmişti ve bu yükten bu yıl kurtulmak gerekiyordu. Kurtuluşun araçlarından biri de tüccarı devreye sokmaktı. Tüccara istediği kârı vererek onu piyasaya sokmak, alımlarda tekelin üzerinden büyük bir yükün kalkması demekti. Üstelik tüccarın satın aldığı tütünü ihraç edememesi gibi bir durum da söz konusu değildi. Çünkü en başta kalite çok yüksekti. İkinci olarak da, tüccarın ihracatını kolaylaştıracak bir düzeyde saptanmıştı iç fiyatlar.

TÜCCAR HERŞEYİ BİLİYOR

Piyasanın ikinci gününde Ege Tütün İhracatçıları Birliği başkanı Esin Özgenel "tüccar aldığı tütünü son yaprağına kadar satacaktır" derken bu konudaki tüm kuşkuları dağıtıyor ve konuya gerçekten bir açıklık getiriyordu. Özetle tüccar geçtiğimiz yıl rekoltenin onda birini alamazken, bu yıl yarıya yakınını alıyor ve aldığını da "son yaprağına kadar" satıyordu. Tüccarların kârı, kendilerinin de beklemediği oranda yüksek tutulmuştu.

Gerçekte hükümetin saptayacağı fiyat, tüccar tarafından daha önce biliniyordu. Piyasanın açılmasından üç gün önce, AP yanlısı Ziraat Odalarının İzmir Bölge Başkanı Reşit Kurşun "tüccarın bölgenin hemen her yöresinde piyasa öncesi tütün alımı yaptığını" açıklamıştı. İzmir bölge başkanı Kurşun, tüccarın, tekelin vereceği fiyatın iki-ikibuçuk lira fazlası ile tütün alımı yaptığını belirtmişti. Kurşun daha sonra şunu da eklemişti: "Tüccar 60 liradan bir kuruş fazlası ile tütün almaz." Tüccarın "60 liradan bir kuruş fazlası ile tütün almayacağı", baş fiyatın 60 ekşi 2-2.5 artımetiği ile 57 lira 50 kuruş olacağını ortaya koyuyordu. Açıkçası, piyasanın açılmasından daha önce, tüccar, tekel baş fiyatının ne olacağını öğrenmişti bile.

ECEVİT HÜKÜMETİNİN İHSANI

Sonuçta, iyi kalite tütünler daha piyasa öncesi tüccarın eline geçmişti.

Ecevit hükümeti piyasada kârı tüccara bırakırken, üreticiyi bazı yıllanmış sorunlardan kurtararak bir bakıma günah çıkarmaya çalışıyordu. Üreticinin yıllardır sürüp giden en büyük derdi, üründen su çürüğü ve ıskarta çıkarılmasıydı. Bu çürük ve ıskartaların bu yıl oldukça düşük tutulduğu görüldü. Ayrıca geçen yıl, üreticilere büyük dert olan ödeme gecikmelerinin de bu yıl çözümlenmesi beklenebilir.

Piyasada şaşkınlık yaratan olay, ikinci gün ortaya çıktı. İlk gün tüccar alıma hızlı girmiş ve 30 milyon kilo dolayında tütün satın almıştı. Tüccarın alımları ikinci gün büyük ölçüde geriledi. İkinci gün tüccar ancak 6 bin ton tütün almıştı. Bir bakıma, son hızla yol alan bir otomobil, süratın aniden kesmiş, neredeyse durmak üzereydi. Ama olan bundan sonra oldu.

Piyasanın ikinci günü akşamı, tüm tüccarları sevince boğan haber duyuldu. Tütün alımı için tüccara açılan 1 milyar 750 milyon liralık reeskont kredisinin üzerine Ecevit Hükümeti 600 milyon lira daha eklemişti. Artık tüccarlar yeniden harekete geçebilirlerdi. Öyle yaptılar ve tüm bölgeye haber salarak "nerede tütün varsa almak istediklerini" belirttiler. Üreticiler gece yataklarından uyandırıldılar, bağlantılar sabaha dek sürdü. Piyasanın üçüncü günü dolarken, son yapraklar da tüccarın eline geçmiş oluyordu.

VOLİYİ VURANLAR

Kredinin bu ölçüde artırılması, üretici kuruluşlar tarafından hayretle karşılanmıştı. Üreticiler, "yalnız başına bırakıldıklarını ve piyasanın da bu kararla tamamen, tüccara bırakıldığını" söylüyordu. AP İzmir milletvekili Adil Demir de "üreticinin tüccara peşkeş çekildiğini" söylüyordu.

Olan olmuştu, İhracatçılar Birliği başkanı, "aldığımız tütünü son yaprağına kadar satacağız" derken, ne dediğini biliyordu. Sayıları en kaba tahminle yüzü bulan aracı tüccar, bu yılki piyasadan da volisini vurmuştu.



Şekilsiz yığınlar mı, ilkeli örgüt mü?

rın birlikte olmasında görenler var. Aynı zamanda "gençliğin sosyalist örgütlenmesi, sosyalist gençlerin geniş gençlik kesimlerinden kopması değildir. Her alanda olduğu gibi, gençlik içinde de soyalistlerin çalışmasının bir siyasi amacı vardır. Ve bu çalışma işçi sınıfı partisinin siyasi programının bir parçasıdır" diye yola çıkıp; "bu çalışma,sosyalist gençlerin örgütlenmesinden, onların geniş gençlik kesimlerinden kopacağı sonucunu çıkarmak, pek kaba mekanik bir kafanın ürünüdür. Nasıl ki, proleteryanın ileri unsurlarının kendi partisinde örgütlenmesi o kişilerin geniş proleter tabanından kopması anlamına gelmeyip, tam tersine işçi sınıfı partisinde... (Genç Sosyalist 15/11/1976 sayı 5 sayfa 6 sütun 2) diyerek, partiyle gençlik örgütlenmesini aynı kaba koyan "kadro" örgütlenmecileri var. Ve tüm bunların yanında soluklu, ilkeli, bilimsel sosyalist çıkış var. Genç Öncü Yayınları bu anlamda tarihsel bir görevi onurla üstlenmektedir.

Kitapçık bir önemli ilkeyi daha belirtiyor. "Sosyalizm okulu olmak" ve bunu Türkiye'de Parti'ye karşı ve Parti'ye rağmen yapmak durumunda olan pek çok "siyaset" içinde gençlere bilimsel sosyalizmi "işçi sınıfı partisinin yedek gücünü oluşturmak" amacını belirterek işçi sınıfı disiplinini ve mücadele ruhunu aşılamak için öğreteceğini belirtiyor.

KİTAPÇIĞIN ÖNEMİ

Genç Öncü Yayınlarının bu ilk kitapçığı şimdiye dek aktardığımız ilkeler yanında örgütlenmeye yönelik kuramsal ve uygulamaya dönük ilkeleri sıralıyor, tümünü bilimsel sosyalizme yaraşır bilimsellikle açıklıyor. Ve yine Türkiye'de ilk kez olmak üzere gençlik örgütünün bir "sınıf örgütü" olacağını, bu yanıyla tüm burjuva ideolojisine, burjuvazinin sağdan ve "sol"dan saptırma çabalarına karşı savaş içinde olacağını belirliyor.

Kitapçık "Türkiye İşçi Partisi'nin yolundan yürüyen gençler, zor görevlerin eşiğindedir. Zor fakat şerefli görevler sosyalistler içindir." sözleriyle bitiyor. İşçi, köylü, öğrenci gençliğin; işçi sınıfı partisinin yolundan yürüyecek örgütlenmesine adım atılması önemini taşıyan bu broşür Türkiye'de gençliğin onurlu yerini almasına yapacağı katkısıyla taşıdığı önemini bir kat daha artırıyor.

Genç Öncü Yayınlarının bilimsel sosyalizm ilkeleriyle sürdüreceği yayım yaşamı Türkiye'de önemli bir boşluğu dolduracak ve salt gençlere değil tüm sosyalistlere, konuyla ilgilenen herkese bir çok şey öğretecektir. ●

Gençlik Örgütlenmesinin İlkeleri ve Türkiye — Genç Öncü Yayınları 1 — (52 sayfa, 10.TL.)

İSKENDER'İN KILICINI NEREYE VURMALI?

Metin ÇULHAOĞLU

Türkiye'de, örgütlü sosyalist hareketin teorik ve pratik faaliyetinin ürünü olan iki önemli saptama var. Birincisi şöyle ifade ediliyor: "TİP'in kapatılması sonucu ülke politik hayatında demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesinin içiçeliği ortadan kalktığından, demokrasi mücadelesi sosyalizm mücadelesinden koptuğundan, demokratik toplumsal muhalefet de özünde bir ölçüde sosyal demokratlaşmıştır." (Behice Boran TİP 4. İl Temsilciler Toplantısında yapılan konuşmadan, Yürüyüş, Sayı: 119)

İkinci saptama da şöyle özetlenebilir: Yine 1971 sonrasında sosyalizm ve sosyalist hareket ile en genel anlamda solculuk ve CHP'lilik arasında kesin ayırım çizgileri bulanıklaştı. Aradaki net ve kesin ayırım, yerini "flu" ya da bulanık bir görüntüye terketti.

Birbirine bağlı, birbirinden kaynaklanan ve birbirini doğrulayan iki önemli saptama. İkisi de hayati bir değer taşıyor. İki saptama, bir önemli görevi ortaya çıkarıyor: Demokrasi ve sosyalizm mücadelesi arasındaki bütünlüğün yeniden geliştirilip güçlendirilmesi, bulanık çizgilerin ve net olmayan ayırımların ortadan kaldırılması. Genel anlamda, sosyalist hareketin, kılıcı ile kesip atması gereken düğüm burada ortaya çıkıyor. İskender'in kılıcı, bu düğümü hedef alıyor.

Bulanıklığı netleştirmek için, 1971 öncesi ile sonrası arasındaki belirgin bir farklılığa önce teorik düzeyde işaret etmek gerekiyor. Özetle şöyle:1971'e kadar olan dönem, demokratların sosyalistleşmesi dönemi oldu. 1971 sonrası ise, bugüne dek bir anlamda sosyalistlerin demokratlaşması dönemi olarak ortaya çıkıyor. Çok açık nedenlerle: 1971'den önce örgütlü sosyalist hareketin toplumsal yaşamın her alanındaki mücadelede öncülüğü, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bütünlüğü, demokratları adım adım sosyalizme getirdi. DP'ye, yeni kurulan AP'ye karşı ve CHP'nin yanında yer alan demokrat aydınların önemli bir bölümü, sosyalist hareketin demokrasi mücadelesindeki öncülüğü ve tam anlamıyla hegemonyası sonucunda adım adım sosyalizme kazanıldılar. Gerek örgüt içinde, gerekse dışında, demokratların sosyalistleşmesi süreci böyle gelişti.

1971 sonrası ise, sosyalist örgütle birlikte, sosyalist alternatifin de ağır darbelere ve bulanıklıklara uğradığı bir dönem oldu. Ayırım çizgileri bulanıklaştıkça, TİP Genel Başkanı Boran'ın belirttiği gibi "demokrasi mücadelesi sosyalizm mücadelesinden koptukça" bu kez de sosyalistlerin demokratlaşması dönemi başladı. Genci ve yaşlısı ile bugün sosyalist hareketin dışında kalan bir çok sosyalisti hangi iddia ve hangi "görünüm altında ortaya çıkarlarsa çıksınlar, bu anlamda "demokratlaşan" sosyalist olarak görmek gerekiyor. Genci yaşlısı, deneyimlisi deneyimsizi ile tümü, CHP'ye oy vererek, "CHP'lilikte CHP'lilerle yarışarak" sosyalizmi bırakıp demokratlaştıklarını kanıtlıyorlar. Sosyalist hareket, sosyalizmi unutup basit birer demokrat haline gelenler için de elinden geleni yapmaya devam edecek.

Söylenenler soyut bulunabilir. Ama somut bir örnek de var. Bugün demokratlaşan 1971 öncesi sosyalistleri şimdi neyi düşünüyorlar? Neyi düşündüklerini bu nitelikteki bir yazar ifade etti: Bugün Türkiye'de sağcısı da solcusu da IMF kredi vermezse ülkenin hali ne olacak diye düşünüyormuş.

Gerçekten oturup düşünmek gerekiyor. Türkiye'nin sosyalistleri ve ilericileri emperyalizmin kurumlarına karşı kökten mücadeleyi bırakıp ne zamandan beri bazı örgütlerin kredi vermemesi halinde ne olacağımızı başlıca tasaları haline getirdiler? Türkiye'nin sosyalistleri ve ilericileri ne zamandan beri NATO'ya ve üslere karşı mücadeleyi bırakıp ambargonun kalkmasını başlıca kaygıları haline getirdiler? Cevap çok açık: Demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi arasındaki bütünlük giderek bulanıklaştırıldığından, solculuk adına bulanık bir görünüm ortaya çıktığından, kısacası demokratik toplumsal muhalefet bir ölçüde CHP'lileştikten beri. Ortada başka hiçbir cevap yok.

Ama sosyalist hareketin bir başka cevabı daha var. Cevap, şuradan kaynaklanıyor: Örgüt de, örgüt aracılığı ile verilen mücadele de bir okul. Okul ama, bir klasik lise değil, bir sanat okulu. Sanat okullarında, tezgah, torna başında, kısacası pratik uğraş içinde, teorik gerçekler ve ilkeler yeniden üretilir. Yeniden üretilmeyen hiçbir ilke, hiçbir doğru, yığınların malı olamaz. Yığınlarca kavranamaz. Bu nedenle bir yandan "kitleler doğruları yaşarken" bir yandan asıl uğraş olarak doğruları somut çalışma ile onlara götürmek gerekiyor. Çünkü gerçeklerin kitlelerin malı haline gelebilmesi ancak bunların ülkenin somutunda ve pratiğinde yeniden üretilmeleriyle mümkün. NATO'yu, CENTO'yu, AID'yi, IMF'i ve üsleri her ilerici, her demokrat bilir. Ama bilmeleri yetmiyor. Örgütlü hareket, açılımı, mücadelesi, ilişkisi, eylemi ile bu alanda bilinenleri bir kez daha üretmediği sürece yalnızca "bilmek" yeterli olmuyor. Olmadığı için bunları yalnızca bilenlerin başlıca kaygısı ambargonun kalkması ya da IMF'nin kredi açıp açmaması oluyor. "Bilmek" yetmediği için, sosyalist hareket çalışmasını "mektupla öğrenim" biçiminde sürdürmüyor. Pratik çalışma ve somut ilişkilerle sürdürüyor. Gerçekleri ve doğruları, yeniden böyle üretiyor.

1971'den bu yana, demokratlaşan sosyalistlerle fire verildi. Şimdi İskender'in kılıcını iki mücadele arasında kopukluğa, demokratik toplumsal muhalefetteki bulanıklığa vurmak gerekiyor. Buradaki bütünlüğü yeniden güçlendirmek için genç dinamik ve gerçek demokratları yeniden sosyalist mücadeleye kazanmak için.

ABERLİK"İN

POLİTİKASI

AN **Mesut ODABAŞI**

EMPERYALİST-KAPİTALİST İLİŞKİLER AĞI İÇİNDE KALINARAK SORUNLARA ÇÖZÜM BULMA OLANAĞI NE TÜRKİYE'DE VAR, NE DE BAŞKA BİR ÜLKEDE. KALICI ÇÖZÜM, BU İLİŞKİLER AĞININ DIŞINA ÇIKARAK SOSYALİZMİ HEDEF ALMAKTAN GEÇİYOR. YAŞANAN HER GÜN BUNUN EN SARSILMAZ KANITI.

derilemeyeceğine göre, istisna ve muafiyetlerin daraltılması ve vergi kapsamının genişletilmesi, şu anda yine eldeki temel almaşıklardır."

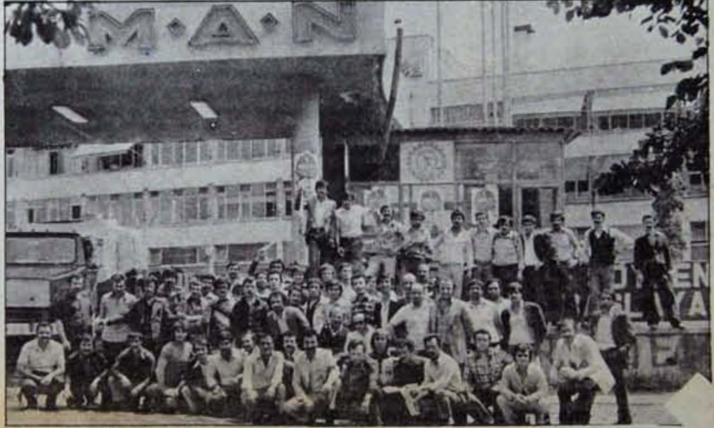
Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu 23 Şubat 1978 gecesi televizyonda iki gazetecinin "ekonomik önlemler" konusundaki sorularını yanıtladı. Güngör Uras bu yanıtların kendisi için de verildiğini düşünmüş olmalı. Müezzinoğlu yeni vergilere ilişkin çalışmalarda izlenen ilkeleri şöyle sıraladı: 1. Vergi yükü düşüktür. Adaleti sağlayacak bir biçimde yükseltilmelidir. 2. Vergi yasalarındaki boşluklar vergi kaybına neden olmaktadır. 3. Vergi yönetimi ve denetiminde aksamalar vardır.

Bu üç noktada bir paralellik görülüyor. Ancak üçüncüsünde küçük bir ayrılık var. TÜSİAD Genel Sekreteri, bu konuda alınabilecek önlemlerin kısa sürede sonuç vermeyeceği görüşünde. Oysa Bakan Müezzinoğlu daha iyimser. "Vergi yasalarını bilmedikleri için vergi kaybına neden olan mükellefler" bulunduğunu düşünüyor. Bunlara yasalar öğretilirse vergi kaybı azalacak. Ayrıca Bakan, şunları muştuladı: Vergi ödemeleri yayımlanacak. Bunun yaratacağı "psikolojik etki" altında kalacak olan mükellefler "birbirlerini denetleyebilecekler". "Türk Sanayici ve İş Adamları"nın, yukarıda verilen alıntıda da açıkça ortaya çıktığı gibi, öteki vergi mükelleflerini denetlemede şimdiden gösterdikleri başarı, Bakanın iyimserliğine hak kazandırıyor.

KİMLER SIKINTIYA KATLANACAK?

Yeni vergilere ilişkin çalışmaları yönlendiren ilk iki ilke yönündeki hazırlıklar tasarı biçimini almış durumda. Bunlar arasında Anayasa Mahkemesince kaldırılmış olan temizleme ve aydınlatma vergisi de var. Bu ve benzeri vergilerin yükünü işçi-emekçi sınıflar çekecek. Hükümet çevrelerinde, Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalımlardan çıkabilmesi için "fedakârlıkların" toplumun değişik sınıfları arasında paylaştırılacağı söyleniyor. Başbakan Ecevit'in Türk-İş ve DİSK Genel Başkanları ile birkaç hafta önce yaptığı görüşmelerde bu konuya değinildiği basında yer aldı. Maliye Bakanı da sözü edilen televizyon konuşmasında beklenen "fedakârlıklar"la ilgili örnekler verdi. Bakana göre, fiyatlardaki artış hızını geçen yılki düzeyin altında tutmak bile başarı olacak. Bu durumda, daha fazlasını beklememek, işçi ve emekçi sınıflar için öngörülen "fedakârlık" oluyor. Yine Bakanın sözleriyle, "dış gezilerin kısıtlanması yurttaşlarımızdan beklediğimiz zorunlu bir fedakârlıktır". Aynı Bakan, 18 Şubat 1978'de Millet Meclisinde bütçe eleştirilerini yanıtlarken, "fedakârlıklar"ın paylaşılmasındaki köklü eşitliğin yeni bir örneğini verdi: "Merkez Bankası en zorunlu maddeler için transfer yapamamaktadır. İlaç, serum, kağıt bunlardan birkaçı. İş adamı gemi yapmış, 50 bin dolarlık pervane motorunun dövizini transfer edemiyor."

Müezzinoğlu, Yankı dergisinin 19 Şubat 1978 tarihli sayısında yer alan demecinde ise şunları söylüyor: "Biz çalışan kesimlere, enflasyonun yükünü gerçekte kendilerinin çektiğini, bunun baskısını kaldırmakta kararlı olduğumuzu anlatabilirsek, halkımızdan destek göreceğimize inanıyoruz."



Kimler için, neleri feda edecekler?

Anlatabilmiş olmalı. Aynı derginin bir sonraki sayısında bir sanayicinin tepkisi şöyle: "Sorunların çözümü ve bütün bu güçlüklerin yenilmesinde, bütün ülkenin, hükümeti, muhalefeti, işçisi, işvereni, sanayicisi, memuru ve tüm halkıyla kurtuluştan sonra ve yeni Türkiye'nin kurulmasındaki azimli, bütünleşmiş, itici ruhla hareketi halinde başarıya ulaşacağı kanısındayım."

FEDAKARLIĞIN GÖNÜLLÜ TALİPLERİ

Gemi yapan iş adamının, yılın büyük bir bölümünü yurt dışında geçiren kızının katlanmak zorunda kaldıkları "fedakârlık" ortada. Her ne kadar ağır bir fedakârlık da olsa, bunların yurtseverlikleri ve bağlı oldukları "kurtuluş sonrasının itici ruhu" sayesinde buna katlanabilecekleri biliniyor. Fiyatların geçen yıldaki kadar artmayacağı avuntusuyla yaşamak zorunda bırakılan işçinin, ilaç bekleyen hasta çocuğunun ise buna ne kadar katlanabilecekleri belli değil.

Belli olmaması onlar adına ortaya çıkılmasını engellemiyor. Ünlü sosyal demokrat sendikalardan Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı Halit Mısırlıoğlu, 18 Şubat tarihli gazetelerde yayımlanan basın toplantısında şunları söylüyor: "İşçiler ve hükümetçe ortaklaşabelirlenecek bir süre için ücret zamlarının hayat pahalılığı oranını aşmaması, buna karşılık konut kiralarının dondurulması, temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının kontrol altına alınması, asgari ücretin vergi dışı bırakılması ve yetkili bir işçi-hükümet komitesi kurulmasını öngören bir Yol-İş planı hazırladık".

Bundan bir iki gün sonra basın bir mektubu duyurdu. DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar'ın Başbakan Ecevit'e gönderdiği bir mektup. DİSK'in yeni hükümete sunduğu koşulsuz destek ile "fedakârlar" listesi tamamlanmış oldu.

Belki, eksiğiyle. Bütün bunlara bir de yasal ve kurumsal düzenlemeleri eklemek gerekiyor. Eklemek için çalışmalar başlatıldı. Basında yer aldı ve henüz yalanlanmadı. Bir yanı ücretlerin sınırlandırılması ile ilgili. Bu amaçla, İskandinavya'nın demokratik sosyalist ülkelerinden çok demokratik yöntemler araştırılıyor. Öte yanda ise, sendikaların ve sendikal mücadelenin daha sıkı denetlenmesi var. Vergi mükellefleri birbirlerini, hükümetler sendikaları denetliyor.

Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 seçimlerine hazırlanıyor. Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 yılına çıkabileceğini hesaplıyor. Televizyonda Maliye Bakanı'nın ağzından açıklandı. Birer yıl süreli üç aşama öngörülüyor. Birinci yıl geriye gidişi durdurma, ikinci yıl çeki-düzen vermek ve toparlanma ve üçüncü yıl da canlanma yılları olarak niteleniyor. Büyüme hızının düşük tutulması, kamu harcamalarının ve yatırımların kısılması ise ilk yılın belirgin özellikleri olacak. Bunların işçi ve emekçi sınıflardan yana sonuçlar vermeyeceği biliniyor.

SİHİRLİ DEĞNEKTEN "GERÇEKÇİLİĞE"

CHP birkaç zamandır "tek yol" olarak ortaya çıktı. Öyle gösterildi. Seçimlere faşizmi önleyeceğini, cinayetleri durduracağını söyleyerek girdi. Elinde sihirli değneği vardı. Bununla iktidar olacak, bununla Türkiye'yi kurtaracaktı.

CHP böyle hükümet oldu. CHP hükümet olunca değneğinin sihiri kalmadı. Sihirli değneğin yerini, içerde ve dışarda çok takdir edilen "gerçekçilik" aldı. CHP gerçekçi olunca unutkanlığı arttı. Sihirli değnek sahibi olduğu günlerde söylediklerini unuttu. Unutmak zorundaydı. Unutmak zorunda olduğunu biliyordu.

Ama tarih unutmuyor. Tarihi yapan yığınlar unutmuyor. Unutulmaması gerekiyor. Emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kalınarak sorunlara çözüm bulmanın olanağı ne Türkiye'de var, ne de başka bir ülkede. Kalıcı çözüm, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağının dışına çıkarak sosyalizmi hedef almaktan geçiyor. Yaşanan her gün bunun en sarsılmaz kanıtı.

ABERLİK"İN

POLİTİKASI

EMPERYALİST-KAPİTALİST İLİŞKİLER AĞI İÇİNDE KALINARAK SORUNLARA ÇÖZÜM BULMA OLANAĞI NE TÜRKİYE'DE VAR, NE DE BAŞKA BİR ÜLKEDE. KALICI ÇÖZÜM, BU İLİŞKİLER AĞININ DIŞINA ÇIKARAK SOSYALİZMİ HEDEF ALMAKTAN GEÇİYOR. YAŞANAN HER GÜN BUNUN EN SARSILMAZ KANITI.

AN Mesut ODABAŞI

derilemeyeceğine göre, istisna ve muafiyetlerin daraltılması ve vergi kapsamının genişletilmesi, şu anda yine eldeki temel almaşıklardır."

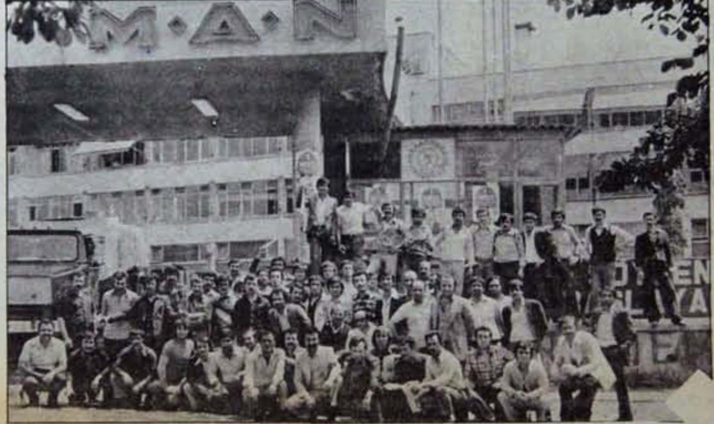
Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu 23 Şubat 1978 gecesi televizyonda iki gazetecinin "ekonomik önlemler" konusundaki sorularını yanıtladı. Güngör Uras bu yanıtların kendisi için de verildiğini düşünmüş olmalı. Müezzinoğlu yeni vergilere ilişkin çalışmalarda izlenen ilkeleri şöyle sıraladı: 1. Vergi yükü düşüktür. Adaleti sağlayacak bir biçimde yükseltilmelidir. 2. Vergi yasalarındaki boşluklar vergi kaybına neden olmaktadır. 3. Vergi yönetimi ve denetiminde aksamalar vardır.

Bu üç noktada bir paralellik görülüyor. Ancak üçüncüsünde küçük bir ayrılık var. TÜSİAD Genel Sekreteri, bu konuda alınabilecek önlemlerin kısa sürede sonuç vermeyeceği görüşünde. Oysa Bakan Müezzinoğlu daha iyimser. "Vergi yasalarını bilmedikleri için vergi kaybına neden olan mükellefler" bulunduğunu düşünüyor.Bunlara yasalar öğretilirse vergi kaybı azalacak. Ayrıca Bakan, şunları muştuladı: Vergi ödemeleri yayımlanacak. Bunun yaratacağı "psikolojik etki" altında kalacak olan mükellefler "birbirlerini denetleyebilecekler". "Türk Sanayici ve İş Adamları"nın, yukarıda verilen alıntıda da açıkça ortaya çıktığı gibi, öteki vergi mükelleflerini denetlemede şimdiden gösterdikleri başarı, Bakanın iyimserliğine hak kazandırıyor.

KİMLER SIKINTIYA KATLANACAK?

Yeni vergilere ilişkin çalışmaları yönlendiren ilk iki ilke yönündeki hazırlıklar tasarı biçimini almış durumda. Bunlar arasında Anayasa Mahkemesince kaldırılmış olan temizleme ve aydınlatma vergisi de var. Bu ve benzeri vergilerin yükünü işçi-emekçi sınıflar çekecek. Hükümet çevrelerinde, Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalımlardan çıkabilmesi için "fedakârlıkların" toplumun değişik sınıfları arasında paylaştırılacağı söyleniyor. Başbakan Ecevit'in Türk-İş ve DİSK Genel Başkanları ile birkaç hafta önce yaptığı görüşmelerde bu konuya değinildiği basında yer aldı. Maliye Bakanı da sözü edilen televizyon konuşmasında beklenen "fedakârlıklar"la ilgili örnekler verdi. Bakana göre, fiyatlardaki artış hızını geçen yılki düzeyin altında tutmak bile başarı olacak. Bu durumda, daha fazlasını beklememek, işçi ve emekçi sınıflar için öngörülen "fedakârlık" oluyor. Yine Bakanın sözleriyle, "dış gezilerin kısıtlanması yurttaşlarımızdan beklediğimiz zorunlu bir fedakârlıktır". Aynı Bakan, 18 Şubat 1978'de Millet Meclisinde bütçe eleştirilerini yanıtlarken, "fedakârlıklar"ın paylaşılmasındaki köklü eşitliğin yeni bir örneğini verdi: "Merkez Bankası en zorunlu maddeler için transfer yapamamaktadır. İlaç, serum, kağıt bunlardan birkaçı. İş adamı gemi yapmış, 50 bin dolarlık pervane motorunun dövizini transfer edemiyor."

Müezzinoğlu, Yankı dergisinin 19 Şubat 1978 tarihli sayısında yer alan demecinde ise şunları söylüyor: "Biz çalışan kesimlere, enflasyonun yükünü gerçekte kendilerinin çektiğini, bunun baskısını kaldırmakta kararlı olduğumuzu anlatabilirsek, halkımızdan destek göreceğimize inanıyoruz."



Kimler için, neleri feda edecekler?

Anlatabilmiş olmalı. Aynı derginin bir sonraki sayısında bir sanayicinin tepkisi şöyle: "Sorunların çözümü ve bütün bu güçlüklerin yenilmesinde, bütün ülkenin, hükümeti, muhalefeti, işçisi, işvereni, sanayicisi, memuru ve tüm halkıyla kurtuluştan sonra ve yeni Türkiye'nin kurulmasındaki azimli, bütünleşmiş, itici ruhla hareketi halinde başarıya ulaşacağı kanısındayım."

FEDAKARLIĞIN GÖNÜLLÜ TALİPLERİ

Gemi yapan iş adamının, yılın büyük bir bölümünü yurt dışında geçiren kızının katlanmak zorunda kaldıkları "fedakârlık" ortada. Her ne kadar ağır bir fedakârlık da olsa, bunların yurtseverlikleri ve bağlı oldukları "kurtuluş sonrasının itici ruhu" sayesinde buna katlanabilecekleri biliniyor. Fiyatların geçen yıldaki kadar artmayacağı avuntusuyla yaşamak zorunda bırakılan işçinin, ilaç bekleyen hasta çocuğunun ise buna ne kadar katlanabilecekleri belli değil.

Belli olmaması onlar adına ortaya çıkılmasını engellemiyor. Ünlü sosyal demokrat sendikalardan Yol-İş Federasyonu Genel Başkanı Halit Mısırlıoğlu, 18 Şubat tarihli gazetelerde yayımlanan basın toplantısında şunları söylüyor: "İşçiler ve hükümetçe ortaklaşa belirlenecek bir süre için ücret zamlarının hayat pahalılığı oranını aşmamasını, buna karşılık konut kiralarının dondurulmasını, temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının kontrol altına alınmasını, asgari ücretin vergi dışı bırakılmasını ve yetkili bir işçi-hükümet komitesi kurulmasını öngören bir Yol-İş planı hazırladık".

Bundan bir iki gün sonra basın bir mektubu duyurdu. DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar'ın Başbakan Ecevit'e gönderdiği bir mektup. DİSK'in yeni hükümete sunduğu koşulsuz destek ile "fedakârlar" listesi tamamlanmış oldu.

Belki, eksiğiyle. Bütün bunlara bir de yasal ve kurumsal düzenlemeleri eklemek gerekiyor. Eklemek için çalışmalar başlatıldı. Basında yer aldı ve henüz yalanlanmadı. Bir yanı ücretlerin sınırlandırılması ile ilgili. Bu amaçla, İskandinavya'nın demokratik sosyalist ülkelerinden çok demokratik yöntemler araştırılıyor. Öte yanda ise, sendikaların ve sendikal mücadelenin daha sıkı denetlenmesi var. Vergi mükellefleri birbirlerini, hükümetler sendikaları denetliyor.

Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 seçimlerine hazırlanıyor. Bütün bu desteklerle yeni hükümet 1981 yılına çıkabileceğini hesaplıyor. Televizyonda Maliye Bakanı'nın ağzından açıklandı. Birer yıl süreli üç aşama öngörülüyor. Birinci yıl geriye gidişi durdurma, ikinci yıl çeki-düzen vermek ve toparlanma ve üçüncü yıl da canlanma yılları olarak niteleniyor. Büyüme hızının düşük tutulması, kamu harcamalarının ve yatırımların kısılması ise ilk yılın belirgin özellikleri olacak. Bunların işçi ve emekçi sınıflardan yana sonuçlar vermeyeceği biliniyor.

SİHİRLİ DEĞNEKTEN "GERÇEKÇİLİĞE"

CHP birkaç zamandır "tek yol" olarak ortaya çıktı. Öyle gösterildi. Seçimlere faşizmi önleyeceğini, cinayetleri durduracağını söyleyerek girdi. Elinde sihirli değneği vardı. Bununla iktidar olacak, bununla Türkiye'yi kurtaracaktı.

CHP böyle hükümet oldu. CHP hükümet olunca değneğinin sihiri kalmadı. Sihirli değneğin yerini, içerde ve dışarda çok takdir edilen "gerçekçilik" aldı. CHP gerçekçi olunca unutkanlığı arttı. Sihirli değnek sahibi olduğu günlerde söylediklerini unuttu. Unutmak zorundaydı. Unutmak zorunda olduğunu biliyordu.

Ama tarih unutmuyor. Tarihi yapan yığınlar unutmuyor. Unutulmaması gerekiyor. Emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kalınarak sorunlara çözüm bulmanın olanağı ne Türkiye'de var, ne de başka bir ülkede. Kalıcı çözüm, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağının dışına çıkarak sosyalizmi hedef almaktan geçiyor. Yaşanan her gün bunun en sarsılmaz kanıtı.

MESLEK VE KİTLE ÖRGÜTLERİNDEKİ SORUNLAR

Yavuz ÇIZMECİ

Meslek ve kitle örgütleri her zaman bilimsel sosyalist politikanın gündeminde olan bir konudur. Sadece, meslek ve kitle örgütlerine ilişkin bilgileri toplamak, bu örgütlerde olan biteni izlemek elbette yeterli değildir. Asıl gereksinim, kitlelerin bir araya geldiği çeşitli birimler olan meslek ve kitle örgütlerini, kitleleri gerçekten örgütlemek ve harekete geçirmek için yararlı birer araç haline getirebilmektir.

İşçi sınıfı hareketi, dünyanın dörtbir köşesinde ideolojik ve politik mücadelesini partisi ile verir. Geçmişte, bugün ve yarın geçerli olan mücadele biçimi budur. İşçi sınıfı partileri bir yandan işçi sınıfını ve emekçi kitleleri parti içinde örgütlerken, diğer yandan da meslek ve kitle örgütlerini oluştururlar, oluşmasını desteklerler ve yönlendirirler. Çünkü ilk adımda kitlelerin ekonomik, demokratik, somut taleplerini örgütleyen sendikalar, memur, öğretmen örgütleri, benzeri meslek örgütleri, kooperatifler, kadın ve öğrenci örgütleri, aynı zamanda kitlelere biraraya gelişin yararlarını öğretir. Örgütlenmeyi bilince çıkarır. İşçi sınıfı hareketi bu örgütlenme bilincini politikleştirir. Bu yüzden işçi sınıfı hareketi kendi politik örgütlenmesini geliştirirken, kitle ve meslek örgütlerinin gelişmesini de teşvik eder. Onların örgütsel bağımsızlığına özen göstererek; ve onların işçi sınıfı hareketinin doğrultusunda birliğini sağlamaya çalışarak. Bu, kapitalist olduğu kadar sosyalist sisteme bağlı ülkeler için de doğrudur. Örneğin bugün Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerde meslek ve kitle örgütleri vardır. Partili ve partili olmayan pek çok kişi bu örgütlere üyedir. Ama bu örgütlerin tümü işçi sınıfı hareketinin doğrultusundadır.

KİTLE ÖRGÜTLERİ "ALMAŞIK" MI?

Bunların çoğu biliniyor. Sık sık söyleniyor. Ama aynı ölçüde uygulanmıyor. Kitle ve meslek örgütlerinin birer parti olmadığı kabul ediliyor. Ama işçi sınıfı hareketine karşı bir almaşık olarak görülebiliyor. Diğer yandan yıllardır burjuvazinin dikte ettirdiği "meslek ve kitle örgütleri politika yapamaz" iddiasına karşı çıkılıyor. Ama meslek ve kitle örgütlerini tamamiyle politika dışı, "partiler üstü" bir konumda görüp, kitleleri politikadan uzak tutmaya çalışanlar da çıkıyor. Meslek ve kitle örgütleri, ya tamamen politik bir örgütlenme gibi gösterilmek isteniyor, ya da tümüyle ve en genel anlamıyla dahi politika dışında tutulmak. Her ikisi de yanlış.



En geniş tabanlı, ilkeli, kalıcı birliktelik için...

BİLİMSEL SOSYALİSTLER HER DÖNEM GERÇEKÇİ ÖNERİLERDE BULUNURLAR, SOMUT HEDEFLER GÖSTERİRLER. KISA VADEDE OLMASI MÜMKÜN HEDEFLER YANINDA, DAHA UZUN VADELİ HEDEFLERİ DE DİLE GETİRİRLER. YİNE BİLİMSEL SOSYALİSTLER GÜÇBİRLİKLERİNİ SOMUT SORUNLARA BAĞLARLAR.



Mücadele Deneyimi yayılıyor.

Türkiye İşçi Partisi, "Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez" broşüründe kitle ve meslek örgütlerini nasıl değerlendirdiğini bir kez daha açıkladı. "Gerek işçi sınıfının politik ve ekonomik mücadelesi, gerekse emekçi aydınların önemli bir kesiminin hak ve çıkarlarının savunucuları TÖB-DER, TÜM-DER, TMMOB, TÜTED gibi demokratik meslek ve kitle örgütleri her geçen gün etkinliklerini daha da arttırmaktadırlar. Demokratik mücadelenin ancak ve ancak kitle çalışması, kitle direnişi, kitle mücadelesi ile başarılabileceği temel ilkesi, bu örgütlerin çalışmalarına her geçen gün biraz daha geniş ölçüde yansımakta, yanlış görüşler saf dışı kalmaktadır. Demokratik kitle örgütlerinin sayıca çoğalmasının, şube ve üye sayılarında önemli artışlar sağlanmasının yanısıra, görevleri hakkında giderek daha büyük bir açıklığa kavuşulmaya başlanması da son derece olumlu bir gelişmeyi ifade etmektedir." (TİP MYK 13-14 Ağustos 1977 tarihli toplantısında kabul edilen, "Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez" broşürü, s.13)

YANLIŞLAR VE OLUMLU SONUÇLAR

Meslek ve kitle örgütleri, 1977'nin son dört ayında ve 1978'in ilk günlerinde kitle çalışması, kitle direnişi ve kitle mücadelesi bakımından gerçekten önemli deneyler yaşadı. MC'nin anti-demokratik baskılarına, faşist saldırılarına karşı kitleleri harekete geçirmede önemli dayanak oldu. Antalya'da, Adana'da, Niğde'de, Bursa'da, İzmir'de, Giresun'da, Eskişehir'de, Hatay'da anti-faşist anti-emperyalist kitle gösterileri yapıldı. Bilimsel sosyalistler bu gösterilerin tümünün içinde yer aldılar. Yerel koşullara göre kiminde partililer olarak, kiminde ise bizzat Türkiye İşçi Partisi örgütü olarak. Kitle hareketleri için ortak toplantılar yapıldı. Güçbirliği platformları oluştu. Bu platformlarda ve düzenlenen kitle hareketlerinde birçok yanlış eğilim ve uygulama olmadı değil. Ama yanlışlar, olumlu sonuçları zedelemedi. Bilimsel sosyalist olarak TİP'liler yanlışlara karşı, güçbirliği için ciddi ve sabırlı bir çaba harcadılar. Kitle hareketlerinin önemini vurguladılar.

CHP iktidarıyla birlikte meslek ve kitle örgütleri bir dönüm noktasına geldi. Bu noktada iki olanak görülüyor: Ya bu örgütler CHP'nin kadro örgütü olacak, CHP politikasının destekleyicileri olarak buna kitleler için gerekçeler hazırlayacaklar. Ya da örgütledikleri kitlelerin sorunlarına sahip çıkacaklar; kitlelerini ekonomik ve demokratik hakları için harekete geçirecekler. Tabii, ikincisinin doğruluğuna kuşku yok. Demokratik haklar mücadelesin anti-emperyalist mücadeleyi sadece parlamento aritmetiğine dayandırmak düşünülemez. Mücadeleyi parlamento dışında kitle hareketleriyle de birleştirmek, geliştirmek ve yönlendirmek zorunludur. Bu da kitlelerin somut sorunlarına, ekonomik, demokratik haklarına sahip çıkmakla mümkündür. TİP'liler meslek ve kitle örgütlerinde bu yolu seçmişlerdir.

CHP'NİN GENEL TAARRUZU

CHP, meslek ve kitle örgütleri konusunda seçimini yapmıştır. Almaşık örgütlerin kurulması mümkün olan alanlarda hemen CHP yanlısı örgütler kurulmuştur. Memurlar alanında TÜM-PER-SONKON zaten vardı. Ayrıca demokratik solcu teknik elemanlar, demokratik solcu gençler yeni örgütlenmelere gitmektedir. Almaşığı mümkün olmayan alanlarda kitle örgütlerinde yönetimi eline geçirmek için CHP'nin genel bir taarruzu söz konusudur. Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de demokratik solcu mühendisler bazen kendi başlarına, bazen çeşitli ve kendi görüşleriyle en ufak uzlaşma düşünülemiyecek ittifaklarla meslek odalarının seçimlerine katılmaktadırlar. Ülkede iktidarda olan CHP'yi, meslek odalarında da iktidar kılmak için yoğun bir çaba içindedirler. Bu, CHP'liler için doğal sayılabilir. Ama doğal olmayan, CHP'lilerin sırf kitle örgütlerinde iktidar olabilmek uğruna uygar olmayan yöntemlere başvurmaktan, hatta kongre basmalara kadar giden davranışlarda bulunmaktan çekinmemeleridir.

CHP dışı ve TİP'li olmayan, sol'un bir kesiminin tutumu da sonuçta aynı yola çıkmaktadır. Bu kesim, CHP'ye sözde eleştirel açıdan bakmaktadır. Oysa son genel ve yerel seçimlerdeki politik tavır alışları bir yana, CHP'ye karşı eleştirel yaklaşım, örgüt kitlelerinin mesleki ve ekonomik dayanışması bakımından da sözde kalmakta devam etmektedir. Ankara Belediyesi'nde CHP'li yönetimin geniş işçi ve teknik eleman kıyımına karşı, kendisine devrimci, sol diyen bu kesim TÜM-DER ve TÜTED'i protestolarında yalnız bırakmışlardır. Güçbirliği platformlarını atalete terk etmekten yanadırlar.

SOSYALİSTLER EN ÖNDE OLACAK

Oysa bilimsel sosyalistler her dönem gerçekçi önerilerde bulunurlar, somut hedefler gösterirler. Kısa vadede olması mümkün hedefler yanında, daha uzun vadeli hedefleri de dile getirirler. Yine bilimsel sosyalistler güçbirliklerini somut sorunlara bağlarlar. Kısa ve uzun vadeli hedeflerden yana olanlarla birlikte, ve bu hedeflere ulaşmak için çalışırlar. "Devrimciliğin" lafta kalıp kalmadığı da böyle anlaşılır.

İçinde bulunduğumuz dönemde bu, bir kez daha anlaşılacaktır. Emperyalizme karşı, demokratik haklardan yana olanlar ve olmayanlar bir kez daha açıkça ortaya çıkacaktır. Meslek ve kitle örgütlerinin 1978 çalışma ve uygulama programları, buna dayalı olması gereken çalışmaları bu bakımdan önem taşımaktadır.

Tüm çalışanların grevli ve toplu sözleşmeli sendikal hakkından yana olanlar; yönetimin demokratikleştirilmesinden, bu konuda S.S.K. ve İller Bankası örneklerinde görüldüğü gibi uzun ve özverili mücadele deneylerinin yaygınlaştırılmasından yana olanlar; MEYAK kesintilerinin durdurulmasından yana olanlar, Enerji Ajansı ve benzeri emperyalist örgütlerden çıkılmasından yana olanlar.. Önümüzdeki dönemde belli olacaktır. Kitle çalışmasından, kitle direnişinden, kitle hareketinden yana olanlar belli olacaktır. Meslek ve kitle örgütlerini gerçek rayına oturtacak, örgütlü kitle mücadelesini sürdürecek olanlar onlar olacaktır. Onların en önünde de her zaman olduğu gibi bilimsel sosyalistler olacaktır.

DOĞU'DAKİ OYUNA DİKKAT

Necati SIYAHKAN

Sosyalist harekette, ilk başta birbirinden kopuk ve bağımsız gibi görünen olguları belirli bir bütünlük içinde değerlendirebilmek, bu olgular yanyana getirildiğinde ortaya çıkan bazı sonuçlara dikkat edebilmek çok büyük önem taşır.

Bugün Doğu sorununda da, soruna bu açıdan yaklaşmak gerekmektedir. Eldeki veriler ve olgular, belirli bir bütünlük içinde, yolaçabileceği sonuçlarla birlikte düşünüldüğünde, CHP iktidarında Doğu politikası üzerinde dikkatle durulması büyük önem taşımaktadır.

Üzerinde duracağımız olgulardan ilki, Doğu'daki yerel demokratik örgütler ve bunların konumudur. Bu örgütler, aynı zamanda çeşitli yayın araçlarıyla da toplumsal gelişmelerde etkinlik sağlamak istemektedirler. Sayıları çok olmakla birlikte, bu örgütlerin ve yayınların arasında şu iki ortak özelliği bulmak mümkündür: Birincisi, örgütlenmeleri ve örgütlerinin yapıları gereği, bunların tümüne yakın bir bölümü oturmuşluktan, disiplinden, temsil ettikleri kitleyi harekete geçirmekten uzak ve çoğu zaman da provokasyona açıktır. Bir başka deyişle, bu örgütler Doğu'daki demokratik birikimi doğru mücadeleye kanalize edecek nitelik ve oturmuşlukta bir örgütsel yapıya ve anlayışa sahip değildir.

İkinci önemli ortak özellik olarak, bu örgütlerin tabanlarındaki politik şekilsizlik dikkati çekmektedir. Gerçi çok "devrimci" çok "hızlı" şeyler söylenmekte, yazılmaktadır bu örgütler tarafından. Ancak örgüt tabanı, bir türlü aşılamayan siyasal körlük nedeni ile neredeyse tümüyle amorf bir nitelik taşımakta, hatta sosyalizm düşmanı bir milliyetçilik anlayışı bile bu "demokratik" örgütlerde geniş kabul görmektedir. Demokratik birikimin boyutlarına rağmen, Doğu'nun yapısına ters düşmesine rağmen, faşist partinin Doğu'da güçlenebilmesinin nedenleri arasında, örgütlerin sayılan niteliklerinden doğan zaafları da bulunmaktadır.

Türkiye genelinde demokratik kitle örgütlerine bulaşan hastalık, Doğu'da kendini daha ağır bir biçimde hissettirmektedir. Özellikle Doğu'da demokratik kitle örgütü yönetimlerinin önemli bir bölümü, mücadeledeki yerlerini ve konumlarını net bir biçimde kavrayabilmiş değillerdir.

Örgütsel yapının oturmamışlığına rağmen, tabanlarının amorf karakterine rağmen, tabanlarında milliyetçilik adına sosyalizm düşmanı unsurların bulunmasına rağmen, bu örgütler bala "sosyalizm mücadelesi veren" örgütler olduklarını iddia edebilmektedirler.

Dikkat edilmesi gereken ikinci nokta ise "asayiş" sorunudur. Cinayet ve saldırı olayları, Doğu'da özel bir önem, politik bir anlam taşımaktadır. Siyasi cinayetlerin giderek daha çok Doğu illerine kayması, genelde uygulanan bir planın varlığı konusundaki kuşkulara doğruluk kazandırmaktadır. Özellikle son yıllarda ve nihayet son aylarda artan saldırı ve cinayet olayları, Doğu'da uygulanan özel bir baskı ve terör kampanyasının temeli ve gerekçesi haline getirilmek istenmektedir.

Öteden beri bilinmektedir ki, Türkiye ölçeğinde işçi sınıfı hareketi ne zaman gelişip güçlense, yeni adımlar eşiğinde olsa Doğu'da mutlaka bir "sorun" yaratılmakta, ya da provokasyon ortamı geliştirilerek varolan sorunların yeni boyutlar kazanması körüklenmektedir. Günümüzde de bu uygulamanın içinde olunduğunu gösteren sayısız kamtlar vardır.

Buraya kadar söylenenler ilk bakışta bağımsız ve birbirinden kopuk olgular olarak görülebilirler. Ancak bir, son zamanlarda uygulanan provokasyon ve olayları tırmandırma çabaları göz önüne alındığında, iki, yerel örgütlerin ne yazık ki ilkesiz, tutarsız ve provokasyona açık yapıları ve anti-sosyalist tabanları düşünüldüğünde, ortaya tehlikeli birbileşim çıkmaktadır. Kısacası, Doğu'da, gerçekten demokrat, ilerici, sosyalist hareketin kuşatılması ve "ezilmesi" için yağ, un ve şeker ortadadır, hazırdır. Niyetler, "helva"nın oluşturulması doğrultusundadır.

Bu noktada "helva"nın ortaya çıkması için son adım olan, CHP iktidarının niteliği de dikkate alınmalıdır. Cumhuriyet Halk Partisi ile Adalet Partisi arasındaki farkların abartılması, gerçekten önemli bir yanlış. Ancak, özellikle Doğu sorunu ve Doğu'da uygulanacak politika söz konusu olduğunda, CHP'nin tarihsel ve bugünkü konumu sonucunda AP'den daha da az farklı oluşu üzerinde durulmalıdır. CHP'nin bugün giderek sağa kayan konumu, sermayeye güvence çabalarında boyutların giderek artırılması gibi unsurlar bu partinin Doğu sorunu konusundaki geleneksel tutucu tavrı ile birleştirildiğinde, önümüzdeki dönemde titiz olunanın zorunluluğu kendiliğinden ortaya çıkar.

İşçi sınıfının politik harckete, Türkiye ölçeğinde gelişme güçlenme durumundadır. Burjuvazi, bir sürece hiç bir zaman kayıtsız kalmamıştır. Kayıtsız olmayan burjuvazi, Doğu'ya ilişkin operasyon ve provokasyonları her zaman işçi sınıfı hareketine karşı kullanmasını bilmiştir. İşte bu veriler altında, "yağ", "un" ve "şeker" in hazır olması, tehlikenin boyutlarını daha da artırmaktadır.

Bu konuda, sosyalist harekete düşen görev, herzamankinden daha ağırdır.

Afetzedeler, afet zenginleri ve CHP'liler

İzmir'in Yeşildere semti "heyelan bölgesi". Yani, bu bölgedeki evler en ufak bir sarsıntıda yıkılabilir, içindeki insanlar her an ölümle karşı karşıya gelebilir. Bu bölgenin halkı, yıllardır bu korkuyu yaşıyor. Heyelanın etkileri saklanamayacak hale gelince, MC konuya el atmak zorunda kalmıştı. Bakanlar İzmir'e gidip demeçler vermiş, "vaad"lerde bulunmuştu. Sonuçta bölgede yalnızca 326 ev için "oturulamaz" raporu verilmiş; bu evlerin yıkılacağı, yerlerine yenilerinin yapılacağı bildirilmişti. Yeni evler yapılana kadar da, açıkta kalanlara 1000 liralık kira yardımı yapılacaktı. Bir yılı geçti, ortada ne yeni evler var, ne de kira yardımı. Dört ay ödenen kira yardımından daha sonra vazgeçilmişti. Bu arada, hemen hemen tüm evler yıkılacak hale gelmişti. Her geçen gün, Yeşildere semti "afet bölgesi" olmaya biraz daha yaklaşıyordu.

"ÖLMEMİZİ Mİ BEKLİYORLAR?"

Seçimler boyunca CHP'li milletvekili adaylarından bol bol "vaad"ler alan ve CHP iktidara gelince sorunlarının çözümleneceğinden umutlanan Yeşildere'liler, aradan iki aya yakın zaman geçip de ses soluk çıkmayınca dertlerini anlatmak için Ankara'ya geldiler. Seçim öncesinde günde belki on kez gördükleri CHP'li milletvekillerini görüp, bu işin öyle "savsaklanacak bir iş" olmadığını anlatmak istiyorlardı. İstiyorlardı ki, çoluk çocukları ölümle karşı karşıya gelmeden el uzatılsın. Ama, CHP'li milletvekillerini bulup konuşmak mümkün olmadı. Hepsinin de çok fazla işi vardı. Çok "meşgul"lerdi. Yeşildereliler, "Beş dakika, fazla değil. Hatırlatıp, ne yapılacağını öğrenip, gideceğiz" diyorlardı, ama CHP'li milletvekilleri başka konularla "meşgul"lerdi. Yüksek politika dururken, böyle basit işlerle uğraşmanın zamanı değildi.

AFET ZENGİNLERİ

Yeşildereliler, CHP'li milletvekillerinden "umut"u kesince, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nde bir basın toplantısı düzenlediler. Hükümet, Yeşildere semti halkını ölüme terkederken, afet zenginlerinin arsa spekülasyonlarıyla milyonlarına milyonlar kattıklarını anlattılar. Bunlardan bir tanesi, AP Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı idi. Buldanlılar, halkın acılarından keselerini dolduruyorlardı; CHP'liler de "parlamenter demokrasi"ye olan saygılarından olacak, bu işe göz yumuyorlardı.

"BİZ BU DEVLETE OĞULLARIMIZI—KARDEŞLERİMİZİ VERDİK"

Basın toplantısında, yaşlı bir Yeşildereli bağrı yanık konuşuyordu: "Biz bu devlete Kurtuluş Savaşında babalarımızı, Kore'de oğullarımızı, Kıbrıs'ta kardeşlerimizi verdik. Bir de habire vergi verdik. Ama devlet bize birşey vermedi." Umutla bekiedikleri CHP hükümetinden de ses çıkmayınca artık inannuşlardı: "Bu devlet bizim devletimiz değilmiş". Ve acıyla ekliyorlardı: "Yeşildere'de her an bir facia oiabilir."



CHP, onlarla uğraşmayacak kadar "meşgul"



Sedat'ın "Entebbe" operasyonu bozguna uğradı



Kimin kurbanı?

Önceki Pazar günü Larnaka havaalanında ellerinde bazı rehinelerle birlikte bulunan Filistin'li gerillaları ele geçirmek amacıyla Mısır bir baskın düzenledi. Mısır'ın, her türlü uluslararası ilişki ilkelerini çiğneyerek düzenlediği bu baskın, geçtiğimiz yıl İsrail'in Uganda'nın Entebbe havaalanına düzenlediği baskını andırıyordu. Ancak bu kez, Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin hükümranlık hakları hiçe sayılarak girişilen saldırganlık, tam bir bozguna uğradı. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti, Sedat yönetiminin bu korsanca eylemini, egemenlik haklarını savunma kararlılığını gösteren bir dersle cevapladı. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin güvenlik kuvvetleri, Sedat'ın korsanlarına fırsat tanımadı.

Sedat yönetiminin bu son girişimi ile İsrail'in "Entebbe baskını" arasındaki benzerlik, sadece biçim bakımından geçerli değildir. Sedat yönetimi Larnaka baskını ile, tıpkı İsrail'in siyonist yönetimi gibi, saldırgan dürtülerini tatmin edebilmek için uluslararası hukukun temel ilkelerini çiğnemekten, halkların bağımsızlığına karşı kayıtsız şartsız gösterilmesi gereken saygıyı ayaklar altına almaktan çekinmemiştir. Bu pervasızlığın temelinde, her iki ülkenin yönetiminin de, uluslararası konumunu güçlendirme, emperyalizmin itaatkâr hizmetkarı görünümünden sıyrılabilme umutlarını tamamen yitirmiş olmaları yatmaktadır. İsrail'in Entebbe'deki, Mısır'ın ise Larnaka'daki baskını, bu iki ülkenin başına çöreklenmiş olanları, dünyanın lanetli gericileri arasındaki yerlerine daha sıkı yerleştirmiştir.

Fakat Larnaka baskını, bu türden maceraperestler için iyi bir ders de olmuştur. Günümüzde hiç kimsenin, kimlik kartı ne olursa olsun, devletlerin hükümranlık haklarını çiğnemesine rıza gösterilmesini beklemesi, buna karşı boyun eğileceğini umması mümkün değildir. Ergeç gereken cevabı alması kaçınılmazdır. Kıbrıs, Hükümeti, Sedat'ın korsanlığına karşı takınılması gereken tavrı, hiçbir tereddüte kapılmadan alarak, maceraperestlerin hakkettiği dersi vermesini bilmiştir.

Mısır'daki Sedat yönetiminin doğrudan doğruya Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'ni hedef alan son girişimi, başka bir konuya da açıklık getirmiştir. Böylece Mısır'ın bugüne kadar Kıbrıs konusunda izlediği iki yüzlü tutum da açığa çıkmıştır. Emperyalizmle ve siyonistlerle uzlaşarak, onlarla elele Ortadoğu ve Akdeniz halklarına karşı sinsince planlar peşinde koşan Sedat yönetimi, yakın zamanlara kadar Kıbrıs konusunda "suret-i haktan yana" gözükme politikasını sürdürebilmiştir. Gerçi Sedat'ın dramatik Kudüs gezisinin hemen ertesinde Türkiye'deki MC hükümetinin dışişleri bakanının Sedat'ı ziyarete gönderilmesi, Sedat'a Kıbrıs konusunda da verilmek istenen misyonu bir ölçüde belli etmişti. Fakat son "Lefkoşe baskını", Mısır yönetiminin, emperyalizmin Doğu Akdeniz'deki işbirlikçisi rolünü bütünüyle açığa çıkarmıştır. Mısır yönetimi, son girişimiyle, hem Filistin halkına karşı beslediği doymak bilmeyen nefreti açığa vurmuş, hem de bölgede gerginliği artırma çabalarına büyük bir hizmette bulunmuştur.

Sedat yönetimi, emperyalizme yaptığı bu hizmete karşı beklediği ödülle durumunu biraz olsun onaracağını sanıyorsa, aldanmaktadır. Tam tersine Mısır yönetimi, bundan böyle, yüzündeki lekeyi temizlemeyi hayalinden bile geçirmemelidir.

Sedat'ın kendine özgü "Entebbe' operasyonunun bozguna uğratılmasına misilleme olarak Kıbrıs'ın Devlet Başkanı'nı tanımama iddiasını ortaya atması, bir panik ifadesinden başka bir şey değildir. Sedat, Kipriyanu'nun sıfatını tanımadığını ilan ederek, gerçekte Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsız varlığını reddettiğini belli etmiştir. Sedat, bu girişimiyle, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını ortadan kaldırmayı amaçlayan emperyalist ve gerici güçlerin desteğini kazanabileceğini ummuş olabilir. Fakat Arap dünyasının baş haini unutmasın ki, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin varlığını yok saymak, onun elinde değildir. Kıbrıs, BM'nin eşit haklara sahip tam bir üyesidir. Ayrıca hiç kimseye özel olarak varlığını belgelemek zorunda değildir.

İsterse Sedat yine "kendi çapında eğlenebilir"!!

"Ulusal savunma kavramı" perdesi arkasında

ANTİKOMÜNİZM YENİDEN KIRBAÇLANIYOR

Geçtiğimiz hafta içinde bütçe görüşmeleri dolayısıyla "ulusal savunma kavramı" üzerindeki tartışmalar yeniden alevlendirildi. Meclis'teki faşist AP ve MHP sözcüleri, gerici basının önceden planlanmış desteğini de arkalarına alarak, "kontr-gerilla" tartışmaları sırasında başvurulan taktiği yeniden piyasaya sürdüler. CHP iktidarının, "yeni bir ulusal savunma kavramının oluşturulacağı" yönündeki açıklamaları ele alınarak, antikomünist propaganda yoğunlaştırılmaya, yüksek bürokrasideki militarist çevreler yeni faşist tertipler için heveslendirilmeye çalışıldı.

CHP iktidarının "yeni ulusal savunma kavramı" üzerindeki açıklamaları, gerçekte Türkiye'nin emperyalizme ve NATO'ya bağımlılığında hiçbir köklü değişikliğe yol açabilecek nitelikte olmamıştır. Nitekim CHP iktidarının Milli Savunma Bakanı, bütçe görüşmeleri sırasında, "Türkiye'nin ulusal güvenliğini NATO içinde kalarak sağlamaya" çalışan bir politikayı benimsediklerini vurgulamaya çalışmıştır. Böyle bir politika, ne Türkiye'nin emperyalist bloklara bağımlılığını bir ölçüde de olsun hafifletebilecek, ne de Türkiye'nin barıştan yana bir politika izleyebilmesine olanak yaratabilecektir.

Fakat gerici güçler, Türkiye'nin NATO'ya bağımlılığının kamuoyu önünde bir tartışma konusu olmasına dahi tahammül gösterememektedirler. Gerici güçler "NATO üyeliğinin Türkiye'nin ulusal güvenliğini sağlamaya tek başına yetmediğinden" söz edilmesini bile, çıkarları için bir tehdit olarak görmektedirler. Bu yüzden, bir içgüdü ile, yüksek bürokrasideki belli militarist çevrelerin kanadına sığınmaya, bu çevrelerin faşist özlemlerini kırbaçlamaya çalışmaktadırlar. AP ve MHP, tıpkı "kontr-gerilla" tartışması sırasında yapıldığı gibi, şimdi de "ulusal savunma kavramının gözden geçirilmesi" isteğinin "silahlı kuvvetleri yıpratmayı" amaçladığı" propagandasına sarılmışlardır. Böylece CHP iktidarını, "ulusal savunma kavramı" konusunda ortaya attığı, gerçekte NATO'ya bağımlılığı meşrulaştırmaktan başka sonuç vermeyen geçersiz görüşlerinin de gerisine çekilmeye, açıkça NATO şakşakçısı ve koyu antikomünist bir çizgiye oturmaya zorlama hesabını yapmaktadırlar.

12 Mart faşizminin baş oyuncularından AP'li Elverdi'nin Meclis'teki konuşması, antikomünist laf ebeliğinin en azgın örneğini vermiştir. Elverdi, NATO'cu kurmayların, NATO ülkelerinde demokrasi ve sosyalizm güçlerine karşı iç savaşlar kışkırtmak amacıyla tezgahladıkları modası geçmiş "dolaylı savaş" doktrinlerini yeniden piyasaya sürmüştür. Sözde "dış kaynaklı iç tehlikeye karşı" sivil halkın silahlandırılmasını öngören bu doktrini canlandırmak için Elverdi şöyle diyor:

"Bugün Türkiye'de ateşsiz harp sürmektedir. Türkiye'yi parçalamak, birbirine kırdırmak için, yani kaleyi içerden fethetmek için dıştan büyük etkiler mevcuttur.... örgütlerin tamamı dışardan talimat almaktadır... Bu sebepledir ki asrımızda gerilla teşkilatına ve özel harbe önem verilmektedir. Silahlı Kuvvetlerimiz bu konuda gerekli teşkilatını kurmuştur."

Elverdi'nin bu sözlerinin amacı, "yeni ulusa savunma kavramı" tartışmalarını öne sürerek yüksek bürokrasideki militarist çevrelerin antikomünist, faşist özlemlerini kırbaçlamaktır. Millet Meclisi'nin aynı oturumunda yine 12 Mart'ın baş aktörlerinden Türün'ün, "milli ordu yerine partizan milis kuvvetlerinin kurulmak istendiği" yolunda ortaya attığı iddialar da aynı planın bir parçasıdır.

Gerici güçler, "dış kaynaklı iç tehlike" masallarını öne sürerek başlattıkları entrikalarda, elbette kendi kendilerinden cesaret bulmuş değillerdir. Onları yönlendiren karanlık faşist odaklardır. Fakat iş burada bitmemektedir. Son Yüksek Askeri Şura Toplantısı sırasında, Başbakan Ecevit'in "dış kaynaklı bir iç tehlikenin her zaman ve her ülke için söz konusu olabileceği", "bu tür saldırılara karşı da gayrinizami savaş önlemlerinin alınabileceği" yönündeki açıklamaları, faşist odakların demagoji kampanyasını hızlandırmaları için önemli bir malzeme sağlamıştır. Gerici, militarist çevrelere güvence vermeyi uman bu tür girişimlerin başka bir sonuç vermesi de beklenemez. Kimilerinin olumlu bir yöne yöneldiğini sandığı birtakım girişimler, tutarlılıktan yoksun olduğu sürece, ergeç geri tepmeye ve tam tersi sonuç doğurmaya mahkumdur.

ZİYARETLER VE GÖRÜNTÜNÜN ÖTESİ

Raşit KAYA

Dış ilişkilerde canlılık geçtiğimiz hafta da devam etti. Ankara'da birçok yabancı heyet ağırlanıyor. Yoğunlaşan dış ilişkileri Türkiye'de yeni kurulan bir hükümetin girişkenliğine bağlamak, ya da bu hükümetle ilişkilere girmek isteyen dış unsurların niyetleriyle açıklamak gerçekçi ve yeterli bir yaklaşım olamaz. Artan diplomatik trafiğin temel nedenleri kuşkusuz Türkiye'nin derinleşen ve ivedi çözümlere gereksinilen ekonomik ve politik sorunlarıdır. Sorunların ertelenemez biçimde dayatması, Türkiye'nin dış politik ve ekonomik ilişkilerinin bu sorunlarla doğrudan ilişkileri, kaçınılmaz olarak yoğun dış temasları da birlikte getirmiştir.

Çağımızın toplumsal ve teknolojik gelişmelerinin yoğunlaştırdığı uluslararası ilişkiler günümüzde belirli bir süreklilik kazanmıştır. Süreklilik kazanan ilişkilerin önemli bir görünümü de devletler ya da uluslararası kuruluşlar arasında sürdürülen ikili görüşmelerdir.

Bu tür ilişkileri değerlendirirken dikkatli olmak, uluslararası yaşamın genel yapısı içerisinde biçimsel ilişkilerle, daha derin oluşumların görüntüsü, hazırlayıcısı olabilecekleri ayırt edebilmek önemli bir konu olarak belirmektedir. Böyle bir ayırım yapılması, olayların bütünlüğe kavuşturulması, özün, temel nedenlerin ortaya çıkarılabilmesi için vazgeçilmez bir koşuldur.

Ankara'daki yabancı beyetlerin bir bölümünün olağan, biçimsel ilişkileri ya da bazı teknik konuları görüşmek için geldikleri görülüyor. Böyle beyetlerle görüşmeler sonunda olumlu ya da olumsuz ivedi somut sonuçlara ulaşılması beklenebilir. Bir kısım delegasyonların ziyaretleri ise, ilk bakışta "nezaket" kuralları çerçevesinde yapılmış, somut kararlara ulaşmayı amaçlamayan, böyle kararların beklenilmeyeceği görüntüde olmalarına rağmen, daha genel bir oluşumun parçası olarak çok daha derin anlamlar kazanabilir.

Bu çerçeve içerisinde ele alındığında, AET parlamentosu sosyalist grup delegasyonunun ziyaretinin, beyetin karar alma, bağlantı yapma yetkilerinden yoksun oluşu nedeniyle, diplomatik dilde ifade edildiği gibi bir "nezaket" ziyaretinin ötesine geçmemesi gerekiyor. Ancak delegasyonun gerek Türkiye'de yetkililerce karşılanış biçimi, gerekse ortaya attığı görüşler, "ziyaretin" daha önemli işlevlere sahip olduğunu göstermekte.

Ecevit'e Sosyalist Enternasyonal Başkanı Brant'ın bir mesajını iletmeyi de ihmal etmeyen heyet başkanı Fellemaier önce IMF ile ilişkilerin düzenlenmesi gerektiğini, ondan sonra Türkiye'nin AET desteğini kazanabileceğini açıklarken "iktisadi sorunların çözümünün yanı sıra Avrupa Topluluğu ile Türkiye arasındaki siyasi işbirliğinin daha yüksek bir düzeye çıkarılması hedef alınmalıdır" diyor. Üye ülkeler sosyal demokrat partilerinin AET parlamentosunda oluşturdukları grubun başkanı olan F. Alman Sosyal Demokrat Partili Fellemaier AET adına bir karar organı gibi konuşmasının, uzun dönemli politik perspektiflere değinmesinin özel anlamı olabilir mi?

Emperyalizmin içinde bulunduğu derin sosyal ve ekonomik bunalım koşullarında, Yürüyüş'te daha önce incelenen, sosyal demokrasinin emperyalizmin yeni düzenlemelerinde bir araç olarak kullanılması girişimleri ve düzenlemede AET'ye verilen yer hatırlanırsa Fellemaier'in sözlerinin arkasında yatan anlamlar yakalanabilir.

Gerçekten de bunalım koşulları ve emperyalizmin klasik egemenlik yöntemlerinin etkinliklerini giderek yitirme eğilimi karşısında, özellikle F.Alman sosyal demokrat partisinin etkisiyle uluslararası sosyal demokrat hareket-te etkinliklerini sürdüren sınıfsal işbirliği yanlılarının bunalımın emekçilerin sırtına yüklenmesi ve emperyalist ülkeler dışına ihraç edilmesinde önemli görevler üstlendikleri görülüyor.

"Carterizm" adı verilen emperyalizmin bu stratejisinde önemli hedefler arasında, dünyada gelişen barış ve yumuşama için verilen mücadelenin duraklatılması, Batı Avrupa ülkelerinde artan olasılık karşısında ilerici güçlerin iktidara gelmelerinin engellenmesi, ilerici güçler arasında birliğin bozulması yer almakta. Bu amaçlara uygun olarak ABD, bir yandan Batı Avrupa ülkelerine müdahalelerde bulunurken, bir yandan da "insan hakları" gibi konuları kullanarak ilerici güçlerin birliğini bozmak istemektedir. Bu yöndeki planların önemli bir bölümü de Avrupa'nın bütünleşmesi adı altında AET parlamentosunun yetkilerinin artırılarak SPD ve diğer sağ kanat sosyal demokrat parti unsurlarla, Giscard d'Estaing gibi "liberallerin" işbirliği ile bu ülkelerin bütünüyle kontrol altına alınması ve AET'nin emperyalizmin yayılmasında sıçrama tahtası olarak kullanılması isteğinden oluşmakta. Böyle bir sıçrayış için ilk yeşil ışık yakılan ülkeler İspanya ve Portekiz. Ancak AET'nin bu ülkelerden de daha önce IMF ile sorunlarını IMF'nin istekleri yönünde çözmelerini istediği bilinlyor.

Emperyalizmin yeni düzenlemeleri içerisinde sosyal demokrasinin ve AET'nin oynadığı bu rol düşünüldüğünde, Fellemaier'in "siyasal işbirliğinin daha yüksek bir düzeye çıkarılması" sözleriyle anlatmak istedikleri ortaya çıkıyor.

Ancak unutulmaması gereken önemli bir başka olgu daha var. Emperyalizm günümüzde ne klasik ne de sosyal demokrat görünümlü yeni düzenlemeleriyle uluslararası ilişkilerin gelişimini tek yanlı olarak belirleyebilecek durumda değildir. Birbirleriyle sıkı sıkıya bağlı iki neden buna engeldir. Önce uluslararası sosyal demokrat hareketin bütünüyle emperyalizmin güdümünde olduğunu söylemek yanlıştır. Sonra, başta sosyalist ülkeler'mak üzere barışçı ve ilerici güçlerin mücadelesi, bu mücadelede tüm barışsever, demokrat güçlerin işbirliği politikası emperyalizmin yeni düzenlemelerine meydanın boş bırakılmadığını göstermekte. Bunun son örneği geçen hafta altı sosyalist ülkenin silahsızlanma için bir konferans toplanması çağrısıdır. Uluslararası ilerici hareket sürekli olarak emperyalizmin manevra alanlarını daraltmaktadır.

Bu olgular ve yoğunlaşan dış ziyaretlerin ortaya çıkardığı konular Türkiye'nin demokratik ve barışçı güçleri için dünya barışçı ve demokratik güçleriyle birlikte verilecek mücadelenin önemi güncelliğini de açıkça ortaya koymaktadır.

Zafer, Partinin sağlam önderliğinin sonucudur

Çekoslovakya'da sosyalist devrim 30. yılını doldurdu. Şubat 1948'in yıldönümünü kutlamak üzere geçtiğimiz Perşembe günü Parti, devlet ve toplumsal kuruluş organları Prag'da toplandı. Çekoslovakya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Gustav Husak toplantıda yaptığı konuşmada Şubat 1948'in ve devrimin 30 yılının dersleri üzerinde durdu.

Husak, 1948 Şubat'ında, Komünist Partisi'nin önderliğinde, işçi sınıfının emekçi köylülükle ve ilerici aydınlarla elele sosyalist devrimin temel sorununu, iktidar sorununu çözümlediğini belirtti. Husak, 1918'te bağımsız Çekoslovak devletinin kuruluşu sırasında, ulusal yaşamın gelişmesi ve emekçi halkın mücadelesinin daha geniş boyutlarda serpilmesi için elverişli bir ortamın doğduğunu; ancak yeni devletin sınıf niteliği üzerindeki mücadelenin burjuvazinin lehine sonuçlandığını hatırlattı. Bu deneyin, işçi sınıfına, yeni bir politik önderlik altında toplanma zorunluluğunu öğrettiğini belirten Husak, özellikle 5. Kongreden sonra ÇKP'nin marksist-leninist ilkeleri uygulama yeteneğini geliştirdiğini söyledi.

ÇKP Genel Sekreteri, faşist işgale karşı sürdürülen kurtuluş mücadelesinde emekçi halkın, komünistlerin ve tutarlı antifaşistler ve yurtseverler olduğunu kavradığını belirterek şöyle dedi: "Partimiz, işgalcilere karşı ulusal özgürlüğün ve bağımsızlığın yeniden kurulması kavgasında tüm yurtsever ve antifaşist güçlerin birliği için çaba gösterdi." Husak, kurtuluş mücadelesi sırasında tüm ilerici ve gerçekten demokrat güçlerin giderek komünist partisinin etrafında toplandığını hatırlattı.

Mayıs 1945'de Çekoslovakya'nın kurtuluşundan sonra kurulan hükümette burjuvazinin de temsilcileri yer alıyordu. Husak'ın belirttiği gibi, "uygun bir zamanda devrimci kazanımları yok etmeyi ve kapitalist düzeni canlandırmayı amaçlayan" bu çevreler, Gottwald hükümetinin girişimlerini baltalamak istiyordu. ÇKP, 1945-48 yılları arasında, burjuvazinin temsilcilerinin gerici politikasını teşhir etmeye, emekçi halkın geniş kesimlerine bu politikanın halk düşmanı niteliğini anlatmaya yöneldi. Bu arada, emperyalist güçlerden destek alan gerici güçler, karşıdevrimci bir darbenin hazırlıklarını sürdürüyorlardı. Şubat 1948 günleri, iktidar sorununun kesin olarak sonuçlandırılmasını ülkenin gündemine getirdi. Husak bu günleri şöyle dile getiriyor:

"Bugünlerde, halkımızın ezici çoğunluğunun işçi sınıfının ve onun politik öncüsü Komünist Partisi'nin yanında saf tuttuğu açıkça ortaya çıktı. Gericiliğin politik temsilcileri tam olarak tecrit edildi. Komünist olmayan partilerin saflarındaki kişilerin ezici çoğunluğu da bu partilerin politikasına yüz çevirdi. Geniş halk kitleleri, devrimci eylemleriyle, Komünist Partisi'nin sosyalizmden ve Sovyetler Birliği'yle ittifaktan yana politikası için kararlı desteklerini belli ettiler. Böylece, ulusal cephenin yeniden doğması, ağır hükümet bunalımının barışçı demokratik ve anayasal yollardan politik araçlarla çözümü için önkoşullar oluştu."

Husak, işçi sınıfının devrimci kazanımların savunulması için de büyük çabalar harcadığını anlattı. Husak şöyle dedi: "Sosyalist kurtuluşun başarısının herşeyden önce genel yasalara uyulmasına, ve aynı zamanda, bu yasaların parti politikasında özgül koşullara göre yaratıcı biçimde uygulanmasına bağlı olduğu doğrulandı. Biz, sosyalist kuruluştaki başarılarımızı, Parti ve devlet faaliyetinin yönlendirilmesinde böyle bir yaklaşımı uygulayabildiğimiz dönemlerde gerçekleştirebildik. Buna karşılık, Parti çalışmalarındaki leninist ilkeler ihlal edildiği dönemlerde yanlışlara düşülebildi." Husak, 1960'lerin başında, sosyalist yasallığın ihlal edildiği, subjektivizmin boy gösterdiği durumların ortaya çıktığını, 1960'larda ise kendini beğenmişlik, eleştiri ve özeleştiri yokluğu gibi durumlarla karşılaşıldığını belirtti. Husak, 1968 yılında ortaya çıkan bunalımın, Parti içindeki leninist güçlerin çabalarıyla ortadan kaldırılabildiğini belirtti.



Çekoslovak halkı devrimi yaşatıyor.

ÇKP Genel Sekreteri, 30 yıllık deneyimleri şöyle özetledi: "Partimiz işçi sınıfının savaşçı öncüsü, toplumsal gelişmenin itici gücü olduğunu kanıtlanuştır. Partimiz, marksizm-leninizm öğretisini pratikte yaratıcı biçimde uygulayabilecek, emekçi halkın sınıfsal, ulusal ve uluslararası çıkarlarını dile getirip kaynaştırabilecek, emekçi halkın inisiyatifini örgütleyip geliştirebilecek güçte olduğunu göstermiştir. Partimiz, zorluk ve yanlışları aşabilecek, kitlelerin deneyimlerini genelleştirebilecek yetenekte olduğunu ispatlamıştır. Leninizmin ilkelerine, halkın çıkarlarına sarsılmaz bağlılık; Parti saflarının birliğine ve halkla sımsıkı ittifaka özen göstermek; oportünizmin hertürlü belirtisine karşı uzlaşmazlık; Bunlar daha ileri başarıların, yeni zaferlerin güvenceleridir."

ELEŞTİRMENİN KONUMU

Mehmet ERGÜN

Eleştirmen herhangi bir sanat yapıtında sunulan gerçekliğin *yaşanan* gerçeklikle; anlatılan insanların *yaşayan* insanlarla bağdaşıp bağdaşmadığını nasıl saptayacaktır? Sanatçının kurmuş olduğu dünyanın ve bu dünyaya devinen insanların gerçek dünyayı ve bu dünyada yaşayan insanları yansıtıp yansıtmadığına nasıl karar verecektir? Şöyle de diyebiliriz: Eleştirmen, herhangi bir sanat yapıtında yansıyan gerçekçiliğin toplumsal gerçekliği yansıtıp yansıtmadığına; yapıtın mantığı ile uyumlu bir davranışta bulunan olay kişilerinin gerçekte öyle davranıp davranmadığına nasıl, neye yaslanarak karar verecektir?

Eleştiri geçmişimize göz atılırsa, eleştirmenlerimizin, bugüne dek, ele aldıkları sanat yapıtlarını bu açıdan da değerlendirdikleri, giderek de yargıladıkları görülür. Dahası, bu konulardaki tutumlarından dolayı sanatçılara hesap sordukları da doğrulür. Doğallıkla burada şöyle bir soru geliyor akla: Eleştirmenlerimiz gerek değerlendirme ve yargılamada bulunurken, gerekse de sanatçılardan hesap sorarken neye yaslanıyor, nereden kaynaklanıyorlardı? Herhangi bir yapıtta yansıtılan gerçeklikle anlatılan insanların konumlarının ne olduğu konusunda karar verme ve o yapıtın yaratıcısına soru yöneltme hakkını kendilerinde nasıl, nereden bulabiliyorlardı?

Eleştirinin sorunları tartışılırken üzerinde pek durulmamış konulardan biri de budur. Eleştiride öznel yetilerin yeri; özne (eleştirmen) - nesne (sanat yapıtı) ilişkisinin niteliği ve eleştiri; öznek eleştiri - nesnel eleştiri kutuplaşması.. gibi konuların üzerinde onca durulmasına karşın, bu konunun üzerinde pek durulmaması bir eksiklik. Önemli bir eksiklik üstelik. Eleştirmenin sanatçıya soru yöneltme hakkını kendinde görebilmesi bunun çözümüne bağlı çünkü.

Sorun, herhangi bir sanat yapıtının içsel tutarlığa sahip bir dünyanın taşıyıcılığını yayıp yapmadığının saptanmasını aşıyor. Sorun, olay kişilerinin davranışlarının yapıttaki dünya ile bağdaşıp bağdaşmadığının açığa çıkarılmasının da ötesinde. Yani sorun, herhangi bir sanat yapıtının insanda gerçekçilik duygusu uyandırıp uyandıramayacağının saptanması değil. Sorun, bu nitelikleri taşıyan bir yapıtta yansıyan gerçekliğin yaşanan gerçeklikle, sunulan kişilerinse yaşayan insanlarla bağdaşıp bağdaşmadığının saptanması. Ve böyle bir saptamayı yapabilmenin koşulları doğallıkla..

Herhangi bir sanat yapıtının inandırıcı, gönül kandırıcı, iç tutarlılığına sahip bir dünyanın taşıyıcılığını yapıp yapmadığının saptanması (yani okuyanda gerçek duygusu yaratıp yaratamayacağının açığa çıkarılması), eleştirmenin öznel niteliklerine bağlı bir olgu. Sanattan anlama sorunu bu. Ama, yukarıdaki sorun' un olumlu bir biçimde çözülmesi, çözülebilmesi daha başka koşulları gerektiriyor. Bunların neler olduğunu, açıklamağa çalışalım.

Eleştirmenin herhangi bir yapıtta yansıyan gerçekliğin yaşanan gerçeklikle bağdaşıp bağdaşmadığını saptaması, bilgi sorunudur. Yaşanan gerçeklik konusunda, nereden gelip nereye doğru gitmekte olduğu konusunda, bu gidişi yönlendiren çelişkiler konusunda yeterli bilgisi varsa sorun çözülmüş demektir. O zaman, herhangi bir yapıtta yansıyan gerçekliğin yaşanan gerçeklikle bağdaşıp bağdaşmadığını kolaylıkla saptayabilir. O yapıtın toplumbilimsel eşdeğerini rabatlıkla bulabilir. Bunun içinse tarih-felsefe-ekonomi-toplumbilim gibi disiplinlerin bulgularından yararlanması yeterlidir.

Peki ya o yapıttaki insanların yaşayan insanlarla bağdaşıp bağdaşmadığını nasıl saptayacaktır eleştirmen? Tarih - felsefe - ekonomi - toplumbilimle ilgilenmek bunun için yeterli midir? Bu disiplinlerin bulguları, herhangi bir olay karşısında, herhangi bir sınıf insanının nasıl bir tavır takmacağı konusunda bilgi verebilir mi insana? Fazla derine inmeden, bu disiplinlerin ilgi alanlarına bakarak, bu soru'nun karşılığının olumsuz olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü bu disiplinlerden hiçbiri, somut insan teklerinin davranışlarını incelemez. Dolayısıyla da, onların bulgularından yola çıkarak somut insan teklerinin somut olaylar karşısında nasıl bir tavır takındıklarını saptamak olanaksızdır. Olsa olsa, şu ya da bu sınıf insanlarının genel bir imgesine götürür kişiyi bu disiplinler. O imgelerse cansız, yaşamasız kalıplardır. Onlardan yola çıkarak kanlı-canlı insanlar hakkında karar vermek olanak dışıdır.

O halde sözkonusu sorun nasıl aşılacaktır?

Bu soru'nun karşılığı oldukça yalındır: O kişilerin yaşamlarını bilmekle; bunu olanaklı kılacak bir konumda bulunmakla...

Bir örnekle söylediklerimizi somutlaştırmaya çalışalım.

İşçi dünyasını yansıtan bir roman düşünelim. Bu romanda yansıyan gerçekliğin yaşanan gerçeklikle bağdaşıp bağdaşmadığını, tarih - ekonomi - felsefe - toplumbilim gibi disiplinlerin bulgularından yararlanarak kolaylıkla saptayabilir bir eleştirmen. Ülkenin içerisinde bulunduğu tarihsel konak, bu konakta işçi sınıfının durumu ve tutumu konusundaki bilgiler bunun için yeterlidir. Ama o yapıttaki işçilerin olaylar karşısındaki durum ve tutumlarının gerçekteki durum ve tutumlarıyla bağdaşıp bağdaşmadığı, bu bilgilerle saptanamaz. Bunun için, işçi dünyasının bilinmesi de gerekir. Demek oluyor ki eleştirmenin, anlatılan kişilerin yaşayan kişilerle bağdaşıp bağdaşmadığını saptayabilmesi için, yaşamla kanbağlarını koparmamış olması gerekir. Yoksa ele aldığı yapıtın kişilerini değerlendirirken, verilmiş işçi, aydın, köylü, burjuva v.s. imgelerinden yola çıkması; onları bu imgelere göre tartıp biçerek bir sonuca ulaşmaya çalışması, diğer bir deyişle kendi sesinden karşılık beklemesi kaçınılmaz olur.

Bu sözlerden şöyle bir sonucu çıkarmak yanlış olmaz sanırım: Eleştirmen, sanatçının yaşanan tipikliği içersinde yansıtmasını önerir, ele aldığı yapıtlardaki kişilerle toplum arasında koşutluklar kurmaya çalışırken yaşamın içinde bulunmak zorundadır. Bu da, şu ana dek, eleştirmenin kendine tanıdığı kimi ayrıcalıkların sona ermesi demektir. Artık eleştirmen, sanatçılara emekçi kesimlerin mücadeleleri ile örgensel ilişkiye geçme doğrultusunda haklı çağrılarda bulunurken, kendini de bu oluşumun içinde düşünmek zorundadır.

Savaşçı bir sanat, sanatçısını olduğunca, eleştirmenini de gerekser çünkü.

MC sansürü neler getirdi?

MC İLE BİRLİKTE GELEN SANSÜR, TÜRK FİLMCİLİĞİNE BÜYÜK DARBE VURMUŞTU. YENİ SANSÜR TÜZÜĞÜ, İLERİCİ NİTELİKTE TEK BİR FİLMİN BİLE BEYAZPERDEYE GELMESİNİ ÖNLEMİŞTİ. CHP İKTİDARI, BU TÜZÜĞÜN DEĞİŞECEĞİNİ SÖYLEDİ AMA BU SÖZÜNÜ HENÜZ GERÇEKLEŞTİREMEDİ.

Gülşah Soydan, son çevirdiği filmde. Kemal Sunal ile birlikte oynuyordu. Oyunda bir de eşeği vardı, küçük Gülşah'ın. Üçü tüm film boyunca küçük izleyicileri güldürüyorlardı. Bu güldürü nitelliğindeki film bile MC'nin sansüründe takıldı. Öküz altında buzağı arıyan MC sansürcüleri, eşeğin adını beğenmediler. "Düldül" peygamber efendimizin atının adıydı ve Gülşah'ın eşeği "Düldül" olarak çağrılamazdı. Bu yasaklamayı hangi maddeye uyarak yaptılar bilemiyoruz ama filmdeki eşeğin adı sonra "bülbül" oluverdi.

MC'nin getirdiği sansür tüzüğü, filmdeki en masum ileri unsurları ortadan kaldırmak bir yana, en gereksiz uğraşlar içine de düştü sık sık. Amacı filmlerin küçük de olsa izleyen kişinin kafasında birşey bırakmamasıydı. Sansür kurulları bu dönemde oldukça iyi çalıştılar. Örneğin filmde sanatçının elinde görülen bir kitap seyircinin de aynı şeyi yapacağı düşünülerek satın alınıp hemen okundu. Bu "gözü" gösterilen kitaplarla, seyirciye gizil mesajlar verilmemesi için özel gayret gösterildi!

MC'nin tüzüğü sansür kurullarını da yeniden düzenledi. Sansür kurulları bu tüzüğe göre iki kademeli olarak çalışacak, polisler kaymakamlar bile sakıncalı gördükleri filmlerin gösterilmesini önleyebileceklerdi. Gerçekten, her açıdan filmcilerin elleri kolları bağlanmıştı yeni tüzükle.

SANSÜR ALBAY'I NASIL KESTİ

MC sansürü bu; daha nelere karışmadı ki Türk filminde. En küçük detaylar bile sansürcülerin gözünden kaçmadı. Arif Keskiner'in çektiği "Kapıcılar Kralı" filmi de hışma uğrayan filmlerin arasına girdi. Yine Kemal Sunal'ın başrolünü oynadığı film, bir apartman kapıcısının yaşamını görüntülüyordu. Güldürü niteliğindeki filmde, apartmanda, toplumun her kesitinden kişiler yaşıyordu. Kapıcılar Kralı bu kişilerle uğraşıyor ve her davranışı izleyiciyi küldürmeyi amaçlıyordu.

Bu apartmanda bir de emekli albay bulunmaktaydı. Emekli Albay sürekli kapıcıyı çağırmakta, ona emirler yağdırmaktaydı. Bu da ayrı bir güldürü unsuruydu filmde. Kemal Sunal, yani kapıcılar kralı, "emredersiniz albayım" diyerek eski ordu mensubunun emirlerini yerine getiriyordu. Sansür bu, kendisine "ters düşen" yeri hemen bulup çıkardı.

Albay'ı komik duruma düşürmek orduya hakaret olabilirdi. Bu sert adam, emekli bir ordu mensubu olamazdı. Küçük bir teknik oyunla film vizyona girdi. Sinemalarda, Kemal Sunal, apartmandaki ters emir veren adama artık "Emredersiniz bayım" diye cevap veriyordu. Filmdeki tüm "Al"lar kesilmişti.

Türk filmciliğine darbe vuran ve her türlü kısıtlamalarla emekçi yığınların en küçük kıpırdanmasını bile istemiyen MC sansürü, sinemalarda amaçsız ve anlamsız filmlerin gösterilmesini sağladı. Tüzük, Türk filmlerine önlemler getirirken, dışardan gelen filmlere de yasaklama komayı unutmadı. Yeni tüzük ülkemizde festival düzenlenmesini de önlüyordu. MC'nin getirdiği sansür tüzüğü, Festivaller için gönderilen filmlerin bile yasaklanabilmeleri için özel bir madde eklemişti. Böylelikle, dışardan gönderilen filmlerin bu sansür ile festivale katılabilme olanakları ortadan kalkabilecekti.

SEKSE EVET

MC sansür tüzüğü tüm bunların dışında seks filmlerine ses çıkarmıyordu. Türk filmciliğinin emekçi kesimin sorunlarına eğilmemesi için elinden geleni yapan sansür kurulları, yalnızca seks sorununun önemine inanıyor olmalı ki, bu filmlerin çeşitli sinemalarda boy göstermesini önlemeye bile çalışmıyordu.

Seyircilerin düşüncelerini başka yere yöneltmek, onları seks ve vurdulu kırdılı filmlerle oyalamaktı amaçları.

CHP NE YAPTI?

CHP iktidarı, sansür tüzüğünün kalkması gerektiği üzerine görüşlerini bildirdi. Kültür Bakanı, kendisini ziyarete gelen Türk sinema sanatçılarına yine aynı sözü verdi. Filmciliğe darbe vuran, sansür tüzüğünün ortadan kalkacağı umudu ile sanatçılar Yeşilçam'a döndüler.

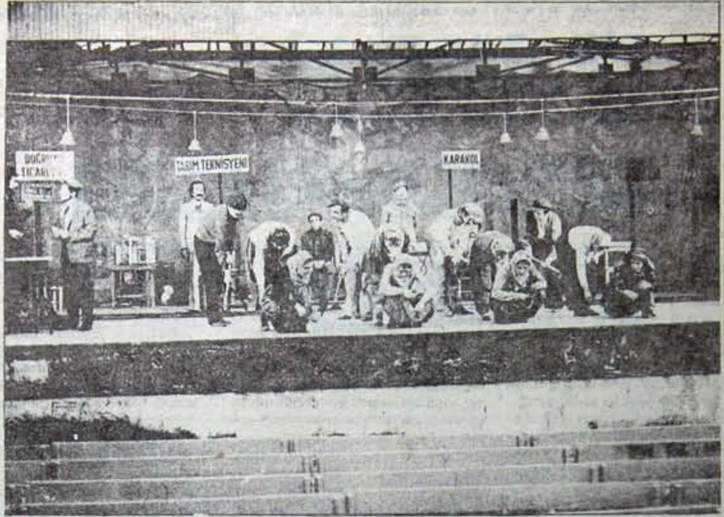
Bundan bir iki gün sonra Kültür Bakanının bir demeci gazetelerde yer aldı. Seks filmlerine sansür uygulanmıyacaktı. Türkiye'de de Avrupa'daki gibi seks filmleri gösterilecekti.

Kültür Bakanı, eski düzene bir yenilik getirmemişti. Sansür yerinde duruyor, seks filmleri zaten gösteriliyordu. Hiç bir değişiklik olmamıştı.



Kışlalı: Bütçesi reddedildi, sansürü kaldı

ANKARA DENEME SAHNESİ VE GERÇEK KAVGA



Şenol TIRYAKIOĞLU
(ADS Yönetim Kurulu Başkanı)

Kurulduğumuzdan bu yana(1957'den bu yana) tiyatronun işlevselliği konusunda çeşitli girişimlerde ve denemelerde bulunduk. Bunların çoğu "Tiyatro dünyasında" başarı denen olaylar arasında yer aldı. Uluslararası tiyatro festivallerinde birkaç kez dünya birinciliğini kazandık, yani büyük ödülü aldık.

Ama ülkemizdeki yaşama paralel tiyatro olayı içinde, sanatın daha işlevsel, daha etkin olması konusunda yeterlimiydi acaba bu ürünler? Bu eleştirisel bakış, 1968'lerde "Halk Tiyatrosu" yaklaşımında daba yoğun çalışmaya itti bizi. Halkın tiyatrosunun var olabilmesi için yaptığımız araştırmaları, uygulamalarla da bütünleyerek, yeni boyutlar getirmek istedik ülkemiz tiyatro olayma.

Bu arada çeşitli yörelerde yaptığımız denemeler, savlarımızın ve uygulamamızın doğruluğunu belgeleyen olaylar oldu bizce.[1] Ve bugün ilişkide olduğumuz birçok yörede benzer uygulamaların devam etmesi, uluslararası aldığımız ödüllerden daha çok kıvanç veriyor bize.

Bugünkü amacımız ise, sorumluluğunu duyduğumuz bu konuda, gerekli yaygınlaşma ve örgütlü dayamşmayı sağlamaya katkıda bulunmak. İnanıyoruz ki ülkemizdeki devrimci mücadeleden kopuk, yani yaşamdan kopuk sanat yapmak (tiyatroyapmak), emperyalistlerin, kapitalistlerin çıkarına çalışmaktan, onlarla aynı safta olmaktan ve onların oluşturmak istediği kültüre hizmet etmekten başka birşey değildir bizce. Ve inanıyoruz ki, tiyatro olayı ile de devrimci mücadeleye katılmak lazım.

Gerçek Kavga bu yaklaşımla hazırladığımız oyunlardan biri. Oyunu ilk kez Gençlik Parkı Açık Hava Tiyatrosu'nda sergiledik. Amacımız 1975 ve 1976 yılında Gençlik Parkı seyircisi için yaptığımız anket sonucunda elde ettiğimiz verileri en iyi değerlendirmekti.[2] Şu anda Gerçek Kavga'yı N. Serezli — T. Aşkıner Tiyatrosu salonunda (Eski AST Salonu) her pazartesi Ankara seyircisine sunmaktayız.

Gerçek Kavga, topluluğumuzun 1968'lerde başlattığı "Halkın Tiyatrosu" çalışmalarının bir ürünü. "Halkın Tiyatrosu"ndan kastımız, yapanı ve seyredeni ile üretken kesimin tiyatrosu.

Böyle bir tiyatro olayının, *bugün* ülkemizde var olabilmesi için, yerel tiyatroların şart olduğunu ileri sürmekteyiz.

Eve, "tiyatrodan amacımız halkımızın yaşamını iyiye, ileriye doğru değiştirip kendi iktidarlarını kurmaları için gerekli mücadelede tüm emekçileri aynı zamanda, aynı ortak davranışta bulundurabilecek devrimci politik bilince vardırmak, onları yani seyircimizi bu düşünceye kanalize etmektir."[3] Ve işte bu devrimci oluşum için gerekli düşünce ve olayları aktarmak istediğimiz seyircimizle (Halkımıza), ülkemizin bugünkü evrim çizgisi gereği, farklı yaklaşım ve anlatım içinde olabileceğimizi akılda tutmakta yarar var kanısındayız. Ve yerel tiyatrolar bu noktada -bugün- önem kazanmaktadır bizce.

Sahneden devrimci uğraşa katılmak (Ülkemizdeki yatay ve dikey farklılıklar nedeniyle), büyük kentlerde uygulanan ilerici devrimci oyunları alıp oynamayla altından kalkılabilecek bir olay değildir. Önceden hazırlanmış oyunların belirlenmiş yorum ve teknikleriyle, çeşitli yörelerde aynı oranda işlevsel olamayacağına, yani o yöre seyircisine katabileceği çok az şey kalacağına, ve her yörenin (iş kollarının) kendi oyunlarını -yazımdan sunuşa kadar- kendilerinin oluşturmalarının en doğru yaklaşım olacağına dikkati çekmek isteriz. Bu arada farklı yöre ve işkolları arasında bütüne yönelik bir kan dolaşımının gerçekleştirilmesinin şart olduğunu da unutmamak gerekir.

ADS olarak gerek olayı koyuş ve gerekse uygulamadaki savlarımızın doğruluğunu Samsun (Alaçam) ve Sivas (Karaözü) örnekleriyle kanıtladık zannederiz.[4] Şimdiki uğraşımız, bu olayın doğru ve örgütlü olarak yaygınlaşmasına katkıda bulunmak.

Gerçek Kavga, bu savların ışığında geliştirilip, yerel tiyatroların oluşması için hazırladığımız model bir oyun. Oyunun araştırmasını tüm ekip birlikte yaptık. Kurguyu gerçek olaylara indirip belgelemede Cevat Geray'ın 'örnek olaylar'ı bize yardımcı oldu. Tüm araştırmanın sonunda oyun, içimizden biri, yani Nurhan Karadağ tarafından kaleme alındı ve yine aynı arkadaş tarafından yönetildi.

Gerçek Kavga'yı yerel tiyatroların yaygınlaşması için 'model' oyun olarak düşündük. İstedik ki, her yöre kendi özelliklerine göre, oyunu istediği gibi değiştirip, kendi koşulları içinde oynayabilsin. Oyun, muhakkak ki, özü ve biçimi ile organik seyircisi içinde gerçek amacına daha çok ulaşacak. ADS olarak oyunu Ankara'da sergilememizin nedeni, uygulamamızı, yandaş örgütler, tiyatro ve basın içinde eleştiriye açarak, deneyin eksik ve yanlışlarını en aza indirmek ve bu arada kentli seyirciye de doğru tabanlı bir oyun seyrettirmek.

Uygulamada savunduğumuz önemli bir nokta da 'söyleşi' unsuru. Oyun boyunca belli sahne aralarında seyirciyle söyleşi kurup, oyunda oluşan sorunlara seyirciyle birlikte çözüm yolları aradık. Ve oyunu bu çözüm ve yaklaşımlar içinde geliştirmek istedik. Oyunda işlediğimiz savın, seyirciye geçişinin boyutlarını saptamada, seyirciyle birlikte yeniden ve karşılıklı oluşmada önemli bir öge bizce söyleşi.

Söyleşi olayı ile değinmek istediğimiz önemli bir sav da, 'Son'a seyirciyle birlikte varmak. Böyle bir varışın - genelde - her türlü uygulamadan daha kalıcı ve işlevsel olacağına inanıyoruz. Ve bu nedenle, oyun sonunda, oyunda ele alınan sorunları, bütüne ve ülke geneline yönelik tartışmaya açıyoruz. Bu tartışmalardan amacımız, oyunu seyirci ile birlikte noktalamak.

Seyirciyle kurulacak söyleşinin, soluklu ve işlevsel olabilmesi için (seyircinin pratik yaşantısını da kolaylaştırıcı olması için), oyunda işlenen ve tartışmaya açılan sorunların, o seyirci kesiminin pratik yaşantısı ile çakışması. Ve bu arada, bu pratik sorunlara ve giderek ülke bütününe yönelik sorun ve çıkışlara - o seyirci kitlesinin - nasıl yaklaştığının da daha evvel saptanması gereklidir bizce. Ancak o zaman seyircimizle doğru ve soluklu bir söyleşinin (ilişkinin) içine girebiliriz. Genel doğrulara yaklaşmada tramplen olarak kullanacağımız konuları - bu nedenle - çok iyi saptamamız, gerek bizi, gerekse seyircimizi daha doğru eylemlere yaklaştırır kanısındayız.

Bu nedenle, 'yerel tiyatrolar' önemlidir. Bu nedenle devrimci uğraş içindeki toplulukların - bugün - taşıyıcı, gezdirici olmasından çok, oluşturucu (yerel tiyatro yaklaşımı içinde) olması, belli bir işbölümü içinde görev yapması gereklidir diyoruz.[5]

Ve diyoruz ki, her topluluk hangi seyirciye, neden, ne zaman, nerde, nasıl yaklaşması gerektiğini bilmesi ve oyunlarını bu sorumluluk içinde gerçekleştirmesi, yani seyircisini seçmesi ve seçtiği seyircinin niteliğini saptaması gereklidir.

İşte, 'Gerçek Kavga', bu savlardan hareketle, yerel tiyatroların oluşması için gerçekleştirdiğimiz bir uygulama. Seyretmenizi ve eleştirmenizi dileriz.

1) *'Köy Oyunları', ADS yayınları: 1, Ankara 1977*
2) *'Gerçek Kavga Oyun Broşürü', Ankara 1977*
3) *'Söyleşi, Sayı: 1 (Haziran)', ADS yayın organı, Ankara 1977*
4) *'Köy Oyunları' (bkz. 'Karaözü' ve 'Alaçam' örnekleri)*
5) *'Söyleşi' (bkz. 'Örgütlenmenin gereği')*

YÜRÜYÜŞ'ÜN BEŞİNCİ CİLDİ ÇIKTI

Üç yıla yakın süredir okurlarının desteği ile tüm güçlüklerin üstesinden gelerek yayın yaşamını sürdüren YÜRÜYÜŞ Dergisinin beşinci cildi tamamlanmış bulunuyor. YÜRÜYÜŞ ciltleri üç yıla yakın süre boyunca süregelen sosyalist mücadelenin değerlendirilmesinde başvurulabilecek değerli bir kaynak olma özelliğini taşıyor.

YÜRÜYÜŞ ciltleri *Konur Sokak 15/8 - Kızılay* adresindeki Dergimiz yönetim yerine bizzat gelerek ya da ödemeli olarak talep edilerek elde edilebilir. Ciltler 175 TL. karşılığında satılmaktadır. İstanbul'daki okurlarımız ise, *Piyerloti Cad. 21/3 - Çemberlitaş* adresindeki Dergimiz İstanbul Bürosu'ndan ciltleri temin edebilirler.

TİP, GÖREV VE SORUMLULUKLARININ BİLİNCİNDEDİR



TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ 6. İL TEMSİLCİLERİ TOPLANTISI, ÖNCEKİ HAFTA SONUNDA YAPILDI. TOPLANTI, SOSYALİST HAREKETİN ÖNÜNDEKİ GÖREV VE SORUMLULUKLARIN BELİRLENMESİ AÇISINDAN BÜYÜK ÖNEM TAŞIYORDU. YÜRÜYÜŞ, BU KONUDA TİP MERKEZ ÖRGÜT BÜROSU SEKRETERİ CAN AÇIKGÖZ'ÜN GÖRÜŞLERİNE BAŞVURDU.

★ Türkiye İşçi Partisi İl Temsilcileri toplantılarının altıncısı geçen hafta yapıldı. Bu toplantılar konusunda genel olarak söyleyecekleriniz nelerdir?

☆ İl Temsilcileri Toplantısı Tüzüğümüze göre yılda iki defa yapılır. Bu toplantılara Merkez Yönetim Kurulu üyeleriyle il başkanları ve il sekreterleri katılmaktadırlar. Ayrıca Merkez Yönetim Kurulu'nca gerek ve yarar görüldüğünde gündem maddelerinin kapsadığı konularda görüşlerini belirtmeleri için ismen çağrılı parti üyeleri de toplantıda bulunurlar. Anlaşılacağı üzere bu toplantılar, rastgele veya ihtiyaç duyulduğu zaman yapılan toplantılar değildir. Tüzük gereği yılda iki defa düzenli olarak yapılmak durumundadır. Son yapılan "6. İl Temsilciler Toplantısı" idi. Aslında partimizde kongreler dışında yapılan bu tür toplantılar İl Temsilciler Toplantısı ile sınırlı değildir. Yine yılda iki defa yapılan Bölge Temsilcileri Toplantısı vardır. Bu toplantılara belirlenmiş bölgelerdeki yerel örgüt temsilcileri katılırlar. İl örgütleri ik ayda bir İlçe Temsilcileri Toplantısı yaparlar. İlçelerde ise her ay çalışma ekipleri başkanlarının katılacağı aylık toplantılar yapılır.

Görülüyor ki, en alt örgüt birimler temsilcilerinin katılacağı toplantılardan, yurt düzeyinde bütün il örgütlerinin temsilcilerinin katılacağı İl Temsilcileri Toplantısına kadar uzanan bir işleyiştir söz konusu olan. Her toplantıda temsilciler toplantının kapsamı içinde Örgüt'ün etkinliğini artıracak ve örgütü daha geliştirecek dilek ve önerilerini aktarırlar. Bu yüzden bu toplantılar, üst kademe yönetimlerinin kararlarının oluşmasına bütün parti yapısının katılımının sağlandığı alanlar da olmaktadır.Partimiz, bütün işçi sınıfı partileri gibi demokratik merkeziyetçi bir partidir. Bu toplantılar demokratik merkeziyetçiliğin işlemesine katkıda bulunuyorlar. Partimizde yukarıdan aşağı, aşağıdan yukarı devamlı bir alış veriş vardır. Parti Tüzüğünde yer ve biçimleri belirlenen bu akışın sağlanmasında biraz evvel saydığım toplantıların önemli bir payı vardır. Bu toplantılar aynı zamanda yerel birimlerin deneylerinin aktarılmasına da katkıda bulunmaktadır.

★ 6. İl Temsilcileri Toplantısı'nı özel olarak değerlendirirseniz neler söylenebilir?

☆ Bu toplantının en belirgin özelliklerinden biri, yurdun dört bir yanından gelen il temsilcilerinin sundukları örgüt raporlarının yüksek düzeyiydi. Çok önemli raporlar okundu toplantıda. İl Yönetim Kurullarının hazırladığı bu raporlar yaptıkları ilçe temsilcileri toplantılarında ortaya çıkan görüşleri de dikkate alarak hazırlanmıştı. Raporlar, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin, Parti hareketimizin önündeki görevleri yetkin bir biçimde belirliyorlardı. Gelinen noktada, durumun değerlendirilmesi, bütün yanlarıyla tam bir şekilde yapılıyordu. Gelişmeyi hızlandırmak için aşılması gereken sorunlar nesnel olarak ortaya konuyordu. Başarısızlıklar, başarılar, kazanımlar, hedefe yönelmenin sıçrama tahtası olarak ele alınıyordu. Nesnellik ve önde duran görevlerin üstüne varmadaki kararlılık raporlara hakimdi.

Toplantının belirgin diğer bir özelliği de, Parti Genel Merkezi dahil, toplantıya getirilen görüşlerdeki, kısacası Parti bütünündeki çakışmaydı. Birbirinden çok farklı yörelerde çalışan örgütler, yöresel çalışmaların, deneylerin, sonuçların değerlendirilmesini ve genellemesini yaptıklarında Parti hareketimizin önündeki görevleri açık ve sağlıklı bir biçimde ortaya koyuyorlardı. Alınan yolu küçümsememe, ama bununla yetinmeme, daha ileri, daha ileri yürüme bilinci ortaktı 6. İl Temsilcileri Toplantısı, Partimizin canlı bir organizma gibi hızla gelişmesinin büyümesinin göstergelerinden biri oldu denebilir.

★ 6. İl Temsilcileri Toplantısı'nda gözlemlenen bu gelişme düzeyi yeni görevler konusunda neleri önemli kılıyor?

☆ Parti hareketimizin örgütsel ve diğer alanlardaki sorunları, olanakları ve önerileri içeren raporların görüşülmesi Merkez Yönetim Kurulu'nun saptadığı gündemin bir maddesi idi. Toplantı'da gündem gereği görüşülen konular çeşitli idi. Ama önde duran görevler konusunda, raporlarda da işaret edilen bazılarını şöyle sıralamak mümkün:

Birincisi, yeni üye yazımını hızlandırmak. Aslında Partimizin düzenli bir şekilde yükselen üye kazanma eğrisi son bir kaç aydır daba dikey bir seyir takip etmektedir. Partiye üye olmak için başvurmalar son aylarda artmış bulunmaktadır. Ama bu yönelişi hızlandırmak için yapılacak işler de vardır. Başta işçi sınıfı içinden ve kadınlar arasından olmak üzere - ki bunlar 1. Büyük Kongre Kararlarında yer almıştır- yeni üyeler kazanmak önde duran bir görevdir. Bu, elbette, üye kazanmayı bu kesimlerle sınırlı görmek veya tutmak demek değildir. Tam tersine, her alandan, ber kesimden üye kazanmak gerekir. Çünkü Partimiz toplumun her katında ve kesiminde örgütlenmeyi, Parti'nin program ve görüşlerini, bunlara temel olan bilimsel sosyalizmi bütün alanlarda yaymayı öngörmektedir. Bu yönde çalışmaktadır.

İkincisi, Parti örgütlerinin çalışmalarını daha etkinleştirmek, örgütün niteliksel gelişimini hızlandırmak. Bu noktada "çalışma ekipleri"nin özel bir önemi olmaktadır. Bilindiği gibi çalışma ekipleri parti yapımızın en alt çalışma birimleridir. Partimizin Merkez Yayın Organı Çark Başak'ın hemen her sayısında bir sayfa altında "çalışma ekipleri parti yapısının temel taşlarıdır" ibaresi yer alır. Çalışma ekiplerinin sayısını çoğaltmak ama en başta mevcut çalışma ekiplerinin niteliklerini geliştirmek gündemdeki bir görevdir.

İşçi sınıfı partilerinde üyelik kavramı üzerinde önemle durulur. Bilimsel sosyalist partilerde üyelik, giriş belgesini doldurmak, ara sıra bazı toplantılara katılmakla sınırlı olamaz. Parti eylemine, örgütlü olarak, çalışma ekipleri içinde, katılınır, sürekli olarak katılınır. Parti eylemi çok çeşitli biçimleri kapsar, çeşitli beceri ve yetenekleri gerektirir. Bunun için Parti'nin, her üyesinden yapmasını bekleyeceği ve isteyeceği bir iş vardır ve her parti üyesinin parti eylemine aktaracağı bir becerisi ve yeteneği vardır. Parti çalışma ekipleri bunların örgütlendiği yerdir. Beceri ve yeteneklerin geliştirilmesi, çoğaltılması ancak Parti içinde olur, örgütlü çalışmayla mümkündür.

İşçi sınıfı partileri için örgütün nicel ve nitel gelişmesinin bir bütünselliği vardır. Böyle ele alınmak zorundadır. Bir taraftan yeni yeni üyeler kazanmak, diğer taraftan bu üyelerin çalışma ve yaşama alanlarında ekiplerde görevlendirilerek örgütlü bir çalışma içine sokulmaları ve gelişmeleri. Bir taraftan yeni yeni üyeler kazanmak ve yeni yeni çalışma ekipleri oluşturmak, diğer taraftan gelişmiş, oturmuş çalışma ekiplerini çoğaltmak, ekiplerin niteliklerini geliştirmek ve ekipler kanalıyla yeni yeni üyeler kazanmak.

Üçüncüsü, partililerin kitle örgütlerindeki çalışmalarını daba etkinleştirmek. Bu da önemli bir konu olarak belirmektedir. Kitle örgütlerinin üye sayılarının, kucaklayacağı kitlelerinin ancak bir bölümünü ifade ettikleri bilindiğine göre, en geniş kitlelerin örgütlü hale getirilmesi baş görev olur. Olduğu kadarıyla örgütlü kitle örgütlerinin büyük bir bölümü ise üye kitlesini harekete geçirmekten uzak, veya tabanlarının istem ve sorunlarını bir yana itmek eğilimini taşıyan, dar grupçu siyasi hesapların cirit attığı örgütler durumundadır. Bu durum, güncel görev olan toplumun demokratikleştirilmesi mücadelesini de olumsuz bir biçimde etkilemektedir. Olumsuzlukların aşılmasında Partililere düşen görevler büyüktür.

Dördüncüsü Parti'nin gençlik içindeki çalışmasını hızlandırmak ve etkinleştirmektir. Bu konu da 1. Büyük Kongre Kararları arasında yer alan konulardan birisidir. Ve bu kararı yaşama geçirmenin nesnel ve öznel koşulları vardır. Somut adımların atılması zamanı gelmektedir. Bütün İl Örgütleri raporlarında bu konu üzerinde de önemle duruldu.

Beşincisi, faşizme ve emperyalizme karşı mücadelenin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi ile faşizme karşı birliğin oluşturulması yolunda olumlu adımlar atabilmek. Bu konu, üzerinde herkesin gayet bol konuştuğu, ama aynı bollukta yanlışların da yaşandığı bir konu. Her gün örnekleri görülüyor bunun. Meseleye tutarlı bir yaklaşımı benimseyebilme ve bunu sürdürebilme, birçokları için mümkün olmuyor. Sosyal demokrasinin faşizme karşı mücadeledeki tarihi yanılgıları biliniyor ve bunlar bugün de sürüyor. Dünyanın birçok yerinde bu böyle. Böyle olmayan örneklere ise süreklilik kazandırabilmek bir mesele oluyor. Bir de sosyalizm adına ortalıkta dolaşıp da, en tumturaklı sözleri edip de pratikte bilimsel sosyalizme taban tabana zıt anlayışları taşıyanlar var. Bir uçtan bir uca savrulanlar var. Bu ikincilerin anlayamadıkları ve beceremedikleri, işçi sınıfının, esas amacı sosyalizm için mücadele ile işçi ve emekçi kitlelerin daha kısa vadeli, güncel talepleri etrafındaki mücadelesinin ustaca birleştirilmesi. İşçi sınıfının sosyalizm için mücadelesinin damgasını vurduğu devrimci süreci bu diyalektik bütünlüğü içinde ele alamamak ve bunun gereklerini yerine getirememek. Partimizin kuruluşundan bu yana tutarlı ve gerçekçi biçimde geliştirdiği ve bilimsel sosyalizmin gereklerine uygun politikası her geçen gün daha geniş olarak kavranıyor. Ama bu, aynı zamanda yeni görevleri de beraberinde getiriyor. 6. İl Temsilcileri Toplantısı'nda üzerinde durulan önemli bir konu da bu oldu.

Sonuç olarak denebilir ki, 6. İl Temsilcileri Toplantısı yukarıda bazılarına işaret edilen bir çok önemli konunun yerel örgüt raporlarında irdelendiği, öneriler getirildiği bir toplantı oldu. Bu toplantıda görüldü ki, Parti örgütü, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin, hareketin önüne getirdiği görevlerin bilincindedir; sorumluluk ve aynı derecede onur getiren bu görevleri yerine getirmeye hazırdır. Genel Sekreterimizin konuşmasını bitirirken kullandığı "Arkadaşlar, İleri!" sözleri toplantıya katılan temsilcilerin ve bütün Parti örgütünün mücadele azminin ifadesi oluyordu.